

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОНАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1952 май 24

СУББОТА

№ 100 (2530)

ӨРТӨЗ 20 КОП.

КӨДЭЭГЕ ДАЙЫНЧЫ АГИТАЦИЯ ДЭЭШ

Совет Тыванын көдээ ажил-агый-ында ажил-ишчилери чаксы хову ажилын улуг көдөрүлүшкүн-биле чорудуп турар. Чөөн-Хемчик, Би-Хем, Улуг-Хем, Танды болгаш Каа-Хем районнарның хөй-хөй колхозтары бекдик дүжүт чедип алырынчы быжык суурун тургузуп, тараа культураларының тарылгазын кыска хуусаада болгаш бекдик агротехникти денелге эрттирип, боттарының социалисттик хүлээлгелерин чедишкенин күөсеткенер.

Мурнакчы районнарның болгаш колхозтарның чедишкенин болза, ында партия организациаларының ажилы тодаргайлап турар. Олар чаксы хову ажилынын эгезинден бээр-ле күш-ажылдың бекдик бүдүрүкчүлүгүн организастап, бо чугула улуг аялга коммунисттерин авангард болур ролун бедиптишаан, механизаторлар болгаш колхозчулар өртүзүнгө политиктиг кижизидилге аялдарын хүн-бүрү күштерин келгенер. Партия организациалары боттарынын эң эки күштерин хову ажилыныч уландырган. Чөөн-Хемчик, Би-Хем, Каа-Хем районнарның колхозтарында агитколлективтер партияның ол районнары эки удурткан. Чаксы тарылга эгезлерин мурнуу чарында ВКП(б) районнары агитколлективтер удурткучуларының болгаш агитаторларның район төвүнгө база чер-черге семинарларын эрттирген. Агитаторлар боттарынын сорулгазын билеп, агитация ажилынын аргалары болгаш хевирлерин дугайында сургаалда алган соонда ол хүндүлүг хүлээлгезин күөседип кирипкенер.

Чөөн-Хемчик районнуң «Искра», Би-Хем районнуң Кочетов аттыг колхозтарның партия организациаларының агитаторлары эки аялдааннар. Ында колхозчулар чурттуу иштинде болгаш даштыкы чурттарда болушкуннарын агитаторларның дузаламчызы-биле хүнүн-не таныжып ап турар. Лекциялар болгаш илеткелдер доктаамал чоруп келген. Солуннарның, журналдарның ээлчегли чаа номерлери анаа чогуур үсезинде кезип турар. Кескү агитация эки тургустунган. Тарылганың эки хүнеринден-не бээр хөй-хөй механизаторлар ажил нормазын аяжы күөседип, аялдың бекдик шынарын көргүскен. Мурнакчыларның ажилынын түнөөлүн агитхуудустарга, көргүзүп самбыраларга илередип турар.

Ынчалза-даа, бистин областын көдээинде партияжи-политиктиг ажилдың амгы нийти туруп турар денели ВКП(б) Төл Комитетинин бекдик негелдесин ам-даа чедир хандырбайн турар деп чүвени муннар херек. Эки аялдың агитаторларның дуржулгазы бүгү агитаторларга таратынмай келген болгаш агитация ажилында эренгейлээр чорук үргүлчүлөвүшкүн туруп турар. Колхозтун, МТС-тин болгаш бригаданын тодаргай ажил-агыйжы сорулгалары-биле агитация ажилын эки холбаштырбайн турар фактылар ам-даа бар. ВКП(б)-нин Барыын-Хемчик райкомунун партия обкомунга мелээзин өзүгар алырга, колхозтарда болгаш трактор бригадаларында бир чүс аяжы агитаторлар аялдап турар, бригадаларынын хөй кезинде агитхуудустар доктаамал үнүп, лекциялар болгаш илеткелдер номчулгалары экижээр. Ынчаарга, ол аялдың ажил-агый сорулгалары-биле холбаштырбайн, механизаторларның болгаш колхозчуларның күш-ажылынын бүдүрүкчүлүгүн бедидеринче эки уландырбайн турар.

— канчап эки деп санаар боор! Ында хөй-хөй тракторлар яны-бүрү чылдагаан-биле үр үзүктелишкенин аялдаан, механизаторларның база колхозчуларның күш-ажылынын бүдүрүкчүлүгү чавызаан. Оон ужурунда Барыын-Хемчик район чаксы хову ажилын кыска хуусаада, бекдик агротехникти денелге чорудар талазы-биле еске районнарның денелинден хожудаашкынын болган. Бо чижектиг байдалга Тес-Хем, Сүт-Хөл районнары таварышкан.

Амгы байдал чаксы хову ажилынын темпизин дүргедерин, оон шынарын улам бедидерин негеп турар. Бо организастыг улуг аялга колхозтарның, совхозтарның болгаш МТС-теринин партия организациаларынын харысалгазы бекдик. Олар болза, көдээге масса-политиктиг аялдың калбаа-биле чорудар, хову ажилынын ажил-ишчилеринге таравымд бекдик дүжүдү дээш демиселдин ужур-дузанын тайылбырлавышаан, чаксы тарылганы дүрген доозарынче, суггарылганы организастарынче болгаш тараанын чайгы аялгалгазын экижидеринче бүгү таравымды дүрген доозарын байдальдыг организастар херек.

ВКП(б) райкомнарынын болгаш эге организациаларынын хүлээлгези болза, аялчы чоңун ортузунга политиктиг аялдың улам күштелдирери, оон идеяни денелин бедидери болур. Көдээге агитация ажилынын амгы кол сорулгазы — колхозтарның хову ажилыныч бүгү ажил-ишчилериниң чүткүлдүг күш-ажылынын мобилизастары болур. Политиктиг агитация аялдың кижилерин аялдап турар черлеринче, бригадаларче уланган турар ужурул, чүге дээрге, күш-ажылдың чедишкенин ында шийтирлетинип турар. Күш-ажылдың бекдик бүдүрүкчүлүгүн чижезин көргүзүп турар мурнакчы механизаторларның болгаш колхозчуларның дуржулгазын бүгү талазы-биле деткир болгаш негтередир херек.

Большевикчи агитация тода болгаш дорт болур ужурул. Агитаторлар мурнакчыларны деткивишаан, чалгаа болгаш аялдың үрей кылтыр, күш-ажылдың сагылга чурумун үрээр кижилерни кам-хайыра чокка илередир, көдээ ажил-агый артелинин Уставынын негелдесин күөсетпестер-биле шийтирлиг демиселер хүлээлгелиг.

Партия райкомнары болгаш эге организациалар көдээде политиктиг агитация ажилын хүн-бүрү углап баштаар, агитаторларны доктаамал сургаар, оларны агитация ажилына аялгаар чаа-чаа материалдар-биле хандыраар, агитас-массалыг аялдың эки шынары дээш кичээнгейин салыр ужурул.

Партия болгаш совет органнын удурткучу аялдакчылары болза, боттары бригадаларга баар, анаа илеткелдерин, лекцияларны болгаш номчулгалары кылтыр херек. Бүгү колхозтарга, совхозтарга база МТС-терге бекдик идеяни болгаш дайынчы агитацияны доктаамал организастар, большевикчи агитацияны социалисттик чарышты бүгү талазы-биле калбартырычы, социалисттик хүлээлгелерин күөседеринче дорт уландырары эргежок чугула сорулга.

Социалисттик чарышты баштаары 1952 чылда колхозчу ховулардан тараанын бекдик дүжүдү дээш демиселдин авангардынга туржуру — партияның көдээ организациаларынын, бүгү агитаторларның чаагай хүлээлгези.

Тыва автономнуг областа хөй уругларлыг иелерин «Иениң алдары» орденнер-биле болгаш «Иениң медалы» медальдар-биле шаңнаар дугайында РСФСР-нин Дээди Советинин Президиумунун ЧАРЛЫ

(Төңүзү. Эгези № 99 (2529) солунда).

Беш уругларны төрөөн болгаш кижизиткен иелерин «ИЕНИҢ МЕДАЛИ» МЕДАЛЬДЫҢ ИИ ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

1. Байкара Саргыжык Кучертаевна — Би-Хем районнуң Ленин аттыг колхозтун колхозчузу.
2. Бузураш Долгар Дугачьева — Тожу районнуң «Совет Тыва» колхозтун колхозчузу.
3. Ермолаева Барвара Прохорова — Туран хоорайда өг-бүле ээзи.
4. Каменева Антонина Ивановна — Барыын-Хемчик районнуң Кызыл-Мажалык суурда өг-бүле ээзи.
5. Күжүгет Бичинмаа Токтак-оол — Барыын-Хемчик районнуң Ворошилов аттыг колхозтун колхозчузу.
6. Кузюмээ Долгар Сундеевна — Тере-Хөл районнуң Чыргалаң суурда өг-бүле ээзи.
7. Кызылбай Маады Коңчукпановна — Би-Хем районнуң «Кызыл тараачын» колхозтун колхозчузу.
8. Маковенко Вера Алексеевна — Танды районнуң «Элегес» совхоз-уй ажилчыны.
9. Монгуш Домак Сузунчык — Барыын-Хемчик районнуң Хөндөлөй көдээ Советинде өг-бүле ээзи.
10. Монгуш Дырткы-Уруг Бадыевна — Сүт-Хөл районнуң Сталин аттыг колхозтун колхозчузу.
11. Монгуш Хеймерек Самдановна — Сүт-Хөл районнуң Сталин аттыг колхозтун колхозчузу.
12. Мөңге Александр Бичеоловна — Туран хоорайда өг-бүле ээзи.
13. Ойнукай Купла — Би-Хем районнуң Устүү-Тарлаг көдээ Советинде өг-бүле ээзи.
14. Ондар Долзат Байянева — Сүт-Хөл районнуң Сталин аттыг колхозтун колхозчузу.
15. Ондар Серен Мартановна — Сүт-Хөл районнуң «Большевик» колхозтун колхозчузу.

16. Ондар Чылбак Сагдыевна — Сүт-Хөл районнуң «Большевик» колхозтун колхозчузу.
17. Ооржак Бичинма Санчы — Сүт-Хөл районнуң «Большевик» колхозтун колхозчузу.
18. Самбайлык Евгения Демчкова — Тожу районнуң Тоора-Хем көдээ Советинде өг-бүле ээзи.
19. Сат Кертик Бадановна — Сүт-Хөл районнуң «Большевик» колхозтун колхозчузу.
20. Сат Сат-оол Эрелчиневна — Сүт-Хөл районнуң Сталин аттыг колхозтун колхозчузу.
21. Серенмаа Тюлюш Мыртык — Би-Хем районнуң Устүү Өжк көдээ Советинде колхозчу.
22. Соломанова Ефрасинья Семеевна — Танды районнуң Кочетов көдээ Советинде өг-бүле ээзи.
23. Сорокина Мария Антоновна — Би-Хем районнуң «Сталинск» солунунун редакциязынын аялдакчызы.
24. Хертек Очунмаа Конгар — Барыын-Хемчик районнуң «Ленинчи орук» колхозтун колхозчузу.
25. Хол Лайзытма Божеевна — Тере-Хөл районнуң «Большевик» колхозтун колхозчузу.
26. Хомушкун Докаай Баран-оол — Барыын-Хемчик районнуң «Ленинчи орук» колхозтун колхозчузу.
27. Хомушкун Чаш Боратан — Барыын-Хемчик районнуң «Победа» колхозтун колхозчузу.
28. Чалдак-оол Сара Донгураковна — Би-Хем районнуң Устүү-Тарлаг көдээ Советинде өг-бүле ээзи.
29. Чама Маады Дондыоловна — Би-Хем районнуң «Искра» колхозтун колхозчузу.
30. Шашкова Анна Алексеевна — Туран хоорайда өг-бүле ээзи.
31. Ширапова Ханды Мижитовна — Туран хоорай чанында Кочетов аттыг колхозтун колхозчузу.

РСФСР-нин Дээди Советинин Президиумунун Даргазы М. ТАРАСОВ РСФСР-нин Дээди Советинин Президиумунун Секретари И. ЗИМИН. Москва, 1952 чылдың апрель 28-те.

ОБЛАСТЫҢ ХОВУЛАРЫНДА

Тарылгазын дооскан

Чөөн-Хемчик районнуң Хорум-Дагда Жданов аттыг колхоз (даргазы эш Кызыл-оол, партия эге организациазынын секретари эш Кежипен) 1952 чылдың чаксы тарылгазын кыска хуусаада дооскан. Колхоз бо чылын 470 га тараа культуразы тарып планныг турган, май 15-те ол планын аяжы күөседип, 473 га тараа культураларын тараан. Чаксы тарылга кампаниязынын үезинде трактор болгаш хову бригадаларындан дыка хөй мурнакчылар илереп үнгөн. Ылангыя тракторист эш Монгуш Кошкар-оол «АТЗ—НАТИ» деп трактор-биле хүнде 5 га чер аңдар нормалыг тургаш хүн-бүрүде-ле 7—8 чедир, бо чылын чаа тракторист болуп аялдап кирген эш Бүрүн-Сот «АТЗ—НАТИ» деп трактор-биле хүнде 5 га чер аңдар нормалыг тургаш 9—10 га чедир аңдарып турган. Тараа чаштырар машинада аялдап турар эш Шокшумаа хүнде 36-га черге тараа чаштырар нормалыг тургаш хүн-бүрүде-ле 42—43 га чедир чаштырып, нормазын аяжы күөседип

турар. Бирги хову бригадасында эш Савик, ийги хову бригадасында эштер Эдекпен, Шаккыр олар хүнде 2 га чер суггар нормазын хүн-бүрүде-ле 150—190 хуу күөседип турарлар.

Колхозтун ийги хову бригадасы (бригадир эш М. Кежил-оол) 250 га тараа тарып планныг тургаш 310 га кылдыр аяжы күөсеткен, мурнакчы бригада болуп шыггарап турар.

Колхоз бо чылын 5 га ногаз культураларын тарып планныг, тарып черин агротехниканын негелдесин өзүгар белекээш тараан.

Чаксы тарылганы кыска хуусаада доозарына партиянын полит-массалыг ажилын шын организастааны улуг рольду ойнаан. Колхозта партия эге организациазынын 16 агитаторлары аялдап турар, олар хову, трактор бригадаларынын туралгаларына беседалары, солун номчулгаларын хүн-бүрүде чорудуп турар. Колхозчулар ортузунга чаксы тарылга үезинде 13 яны-бүрү темалыг лекциялар номчулгаларын организастаан.

ОБЛАСТЫН РАЙОННАРЫНДА ЧАКСЫ ТАРЫЛГАНЫН ЧОРУП ТУРАРЫНЫН ДУГАЙЫНДА МЕДЭЭ (1952 чылдың май 20-де, хуу-биле)

Районнар	Район-нун шыттын-биле	Оон иш-тинде колхоз-тор
1. Би-Хем	101,	101,1
2. Эзвин	96,9	105,5
3. Чөөн-Хемчик	96,0	102,5
4. Каа Хем	94,7	95,9
5. Чаа-Хөл	92,0	99,2
6. Танды	91,8	91,8
7. Улуг-Хем	86,0	90,4
8. Тес-Хем	80,9	90,1
9. Сүт-Хөл	79,3	94,5
10. Өвүр	76,4	90,2
11. Бай Тайга	75,4	86,0
12. Кызыл	66,5	67,0
13. Барыын-Хемчик	53,8	59,5
14. Тожу	28,1	28,3

Бай-Тайга районда

ТЭЭЛИ. (Телефон-биле). Бай-Тайга район тараа культураларынын талазы-биле чаксы тарылганын планын майнын 20-ге чедир 75,6 хуу күөсеткен. Оон ыңай кол тарылга культуразы болур кызылчакты тарырынын планын күөседип алган.

Чаксы тарылганы кыска хуусаада агротехника талазы-биле бекдик денелге эрттирер талазы-биле «Дөң-Терек» болгаш «Тээли» колхозтар мурнакчы чоруп турар. Олар кызылчакты паяндан аяжы дыка көөгейин тараан.

Чаксы тарылганы чоккук хүнерде доозар дээш районнуң партия, совет болгаш көдээ ажил-агый органнын сөөлгү үеде шийтирлиг хемчеглерин ап турар.

Тыва автономнуг областа хөй уругларлыг иелерин «Иениң алдары» орденнер болгаш «Иениң медалы» медальдар-биле шаңнаар дугайында РСФСР-нин Дээди Советинин Президиумунун Чарлы (1 арын). Экзаменнер чоруп турар (1 арын). Областын ховуларында (1 арын).

ПАРТИЯЖИ АМЫДЫРАЛ: ВКП(б) райкомунун пленумунга салдыг ажилын чугалашкан; Б. Базаан. — Политшколага мезен башкылашкынын (2 арын). ПАРТИЯЖИ ТЕМАЛАРГА: С. Селюк. — Машина-трактор станциязынын партия организациазы (2-3 арын). Д. Дардаш. — Ном-биле аялдаарына сүме (3 арын). П. Ушаков. — Хураганнарны чидирг чокка доруктуруп алары — хойжуларнын чугула сорулгазы (3 арын). Тайбынның Пактызы дээш (4 арын). Кореяда болушкуннар (4 арын).

Экзаменнер чоруп турар Баштайгы экзамен

Частын кайгамчык чылыг эртеңи турган. Май 20-де Кызылдың № 7 ортумак школанынга экзаменнерин баштайгы хүнү эгелзэн. Эртеңиниң 8 шак үези. Школанын ишти шийлиш, сактырга мырынай куруг ышкаш, ыңчалза-даа аян-шияңилг кылдыр арыглап шеверлзэн. Ынчаарга класстын эжини аялдарга, башкы болгаш оң ассистентизи шагда-ла ында.

Сонгаларында чечектер шимззи, шалазында хевис чаткай, парталарында арыг саазынар болгаш будук, демир жүжү делзези класстар экзаменнерге шуут белең турган. Хоорайнын улус өөредилге килдизиниң эргелекчизи Юлия Павловна Губанова, школа директору Лидия Сергеевна Плюснина-биле кады класстарны кезип көрүп, оларнын экзаменнерге белеңин хынай каапкан соонда, директор өрээлинге хамык башкылар болгаш ассистентилер оудуржуп турда, школанын өөредилге эргелекчизи хыналда аялдарнын хаптарын чаксан.

Хамык улус баштай арай дүвүрекээни, Ынчалза-даа, хыналда аялдарнын тектилерин номчааш, башкылар хостуг бодатынып, оларнын өөреникчилери ук аялдарнын чедишкенин күөседип шыдаар дээрзинге бүзүрзениер. 8 шак чартык чедип турда, школанын даштынга уруглар дыргыны-биле чыгып келген. Олар байрдал үезинде ышкаш каас, шиник кетинкине турлар. Өөреникчилерин аразында эң баштай-ла экзамен дужааза чогуур дөрткү-класстылар элзэн дүвүрексеп, сеткили далажыксап турары илден болду.

Бүгү башкылар болгаш школа директору даштын чадаа үнүп кээп, өөреникчилерни ээлдээ-биле уткаан. Школанын директору Л. С. Плюснина өөреникчилерге байыр чедирип.

ТОЖУ

ТООРА-ХЕМ. (Радио-биле). Районнун улус өөредилге килдизинин эргелекчизи эш Анай-оолдун бистин редакцияга мелээлзени болза, районда беш школанын дөрткү класстарынын 91 өөреникчилери экзаменнерин баштайгы хүнүнге орус дылдың хыналда аялдын бижзэн. Ол хүнүгэ экзаменнерин түнөөлү төнгөн өөредилге чылында школаларга өөредилге-кижизидилгелиг аялдын элзэн чедишкенин шийтирлетингенин, өөреникчилерге быжык билдиглерин бээр дээш башкыларнын күженишкенин аялдап кыштаанын, школаларынын эртемнерин үндезинерин ханызы-биле шингээлип шыдаанын көргүскен.

Орус дылдың бижимел ажилын күөсеткен дөрткү-класстыларнын барык хөй кезин диктаваларын арыг, чазык чок кылдыр биживи-

экзаменнерни чүгле «4», «5», демдектерге дужаарын оларга идегзэн. Ынчангаш өөреникчилер тус-тус класстарынче тарап кирипкен. Класстарда чангыс-даа шимзэн чок. Дөрткү класстарнын өөреникчилери тынжыж оожургаткаш, диктантын тектизин кичээнгейлиг дыннап эгелзениер. Дөрткү «В» класстын башкызы текстинин номчулгаларын доозупкан соонда, оон тергини эки өөреникчизи Лидия Ситникова атындала хүлүмзүрүп каапкан, чүге дизе, ук диктантын ол мурунда бижип келгени ышкаш, база-ла «5» демдекке күөседип шыдаарынга бүзүрелдиг болган.

Ол-ла класстын өөреникчизи Надя Кокулова бүгү эртемнерге мурундан бээр шупту «5» демдектерди өөренип келзе-даа, орус дылдың бижимелинге «4» демдектиг. Ынчангаш ол чыл демдээнге «5»-ти алыры күзеп, элзэн сүртеп эгелзэн. Ол оон ужурундан баштайгы домактарга-ла чазыг кылгылап, оозун баш удуур элп бижизе-даа улам сүртээш, сөөлгү домактарга ийн, үш чазыктарын эрттирген. Ынчалзажок «4»-тен куудулаван.

Хыналда аялдың шагы доостурунун бетинде бүгү өөреникчилер оон күөседип шыдапкан. Ынчангаш олар куруне мурунга боттарынын баштайгы санажылгазын берип шыдапкан, аажок өөрзениер. Школанын бүгү дөрткү-класстыларнын бижзэн аялдарынын түнөөлү чедишкенин болуп, багай демдек көзүбзэн. Үш, дөрткү класстарнын өөреникчилеринден чүгле 3 кижжи аялды «3» демдекке күөсеткен ийкеле оон өскези «4» болгаш «5» демдектерин алган. Ылангыя дөрткү «В» класстын өөреникчилеринден 8 кижжи «5» демдекке бижзэн.

Е. ЧЕМКОВА, Кызылдың № 7 ортумак школанын башкызы

КАА-ХЕМ

КАА-ХЕМ. (Телефон-биле). Каа-Хем район солунунун аялдакчызы эш Кайденковун биске мелээлзени болза, Сарыг-Сеп школаларынын баштайгы хүнде экзаменнер дужаан 180 өөреникчилеринин 35-жи «5», 70-ни «4», 73-жү «3» демдектерге күөседип, а чүгле 2-зи багай демдек алган болуп турар. Ол школаларын орус дылга диктант бижзэн дөрткү класстарынын иштинден У. М. Благинина, И. С. Маслова оларнын класстары аялды онза чедишкенин күөседип, өөреникчилерин хөй кезин эки болгаш тергини эки демдектерге четкен.

Арифметиканын хыналда аялдын Сарыг-Сеп ортумак школанын 2 бешки класстары (башкызы В. Г. Иванова), база төөгүнүч аас-биле шыгалдазын ол-ла школанын тоскук класзы (башкызы Е. М. Евдженко) чедишкенин дужаган. Ол ышкаш Медведовка суурда С. П. Дикунов директорлаан чеди чыл школанын дөрткү класстын өөреникчилери орус дылдың бижимел аялдын шупту чүгле экиден өрү демдектерге дужаган.

Хоорай чаагайжыдылгазында

Ам удавас каш чыл эртен соонда, бистин Кызылгыстын арын үндезин-биле өскерлип чартынар. Енисейнин эрин чараш сал-сесердиктер-биле каастатынар болгаш кудумчуларга муң-муң ыяш тарылгы одуруглар шөйлү бээр. Чаа-чаа бекдик тудуглар көвүдээр. Бистин өөренип, чурттаар черивис болур чаа ийн кээт бажын бо күзүн бистерин хүлээп алыр. Каш чыл болган соонда, төрззи хоорайыкка демир орук шөйлү чедип кээр болгаш пароходтар Улуг-Хемни өрү, Муду эштин чоруурлар. Бистин келер үдеги чырыкылыг чуртталгавис дээш большевик партия болгаш улуг башкы Сталин ол хире сагыш салып турда, бодунун хоорайынын чаагайжыдылгазын идепкейлиг кижирни хоорай чурттакчызы бурзунун ыдыктыг болгаш хүндүг хүлээлгези болур. Ынчангаш ам бүгү чурттакчылар бодунун чурт-

Иван Бунеевтин бригадасы ажаап алышкынга белеткенип турар

АРХАНГЕЛЬСКИЙ. Краснодар крайның «Коммунизмче орук» колхозунун шөлдери аялдап турар. Социалисттик Күш-ажылдың Маадары Иван Бунеевтин трактор бригадасы ажаап алышкынга белеткенип турар. Шөлдөрдө дүжүт быжып турар. Ылангыя күзүн чашкан кызылтас онза эки үнгөн. Комбайннарны септеп белеткээ.

Олар май 25-тен эгелеп шөлдөргө үнүптерлер. Күрүнеге хүнде дужаар 300 тонна аяжы тарааны белеткээр механизастыккан шанды тургузарыныч Бунеев улуг кичээнгейин салып турар. Маңаа аялдың колхозчуларны саны эртен чылдагызынга бодаарга дөрт катап кызырлар. (СЭТА).

Ставропольде сизен кезилдеси

КИСЛОВОДСК. Ставропольдун мурнуу районнарында сизен кезилдеси эгелзэн. Кавказтын кол дзанын эдектери-биле дыка хөй муң гектар

шөлдөрдө чаптыла берген чыдар сизен шөлдериинде бо чылын тергини чаагай сизен үнгөн. (СЭТА).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

ВКП(б) райкомунун пленумунга садыг ажылын чугаалашкан

ВКП(б)-нин Тожу райкомунун пленуму болуп эрткен. Аяа районда садыг ажылын байданы болгаш ону экижидер хемчеглерин дугайында райкуском даргазы эш Биче-оолдук илеткелчи чугаалашкан.

Илеткелчи болгаш пленумунуң саал берген киржикчилери районун садыг ажылында улуг четпестерни илередиң демделгези. Районга негетин турар херегел бараннарны Кызылдын бараан баазасында барып шилп алып болгаш оларны районга чедирип алып хемчеглерин райпо баштаар чери албай турарынын учурунда райпо баштаар чери чер-черде садыг четкизин массалыг херегелдин эржежок чугула бараанары-биле хандырып турар. Керосин, кыдылгы хей аймаа, бажынга чурттага эдилелинин херекселдери, тудуг материалдары херегелиг чугула барааннарны садыглавайн турар. Райпо даргалары эштер Саралулов болгаш Посохин хей чагытлар, телеграммалар бижип, радио дашчылар «бараандан чорудуп берип көрүр» деп Кызылдан негелде кыдырып кызыгаарлатканын оларлар. Райпо аппаратнын ажылынын шакындыг канцеляржи-бюрократсыг чорую чонун негелде херегелдерин чогуур өйүндө эки хандырып шыдаазы билдингир деп чүвени пленумун киржикчилери шын шүгүмчүлээ.

Хей-ниитиниң чеменилге черлери, магазинер, складтар арыг-шевер эвес байдалда туруп турар. Садыг четкизинде ажылдын доктаамал корум-чуруму тургустунмаан.

Райпо шугумунда кадрлар-биле ажил дендин багай тургустунган. 1951 чылдын дургузуна 34 ажилдакчылар халакын солушкан. Чүгге райпо баштаар чериниң даргазына безин 3 кижин солушкан. Оон учуру болза, бир талазында—садыг шугумунга кадрларны шилп алып болгаш таарыштып тургузар ажил хынамча чок болуп турарында идегел чок шургунал кижилер садыг шугумунга сынып кирип турганында, ийи талазында—ында кадрларны кижизидер, өөредип ажил багай чоруп турарында деп пленум санаан.

Ажыла харысалга чок багай чоруктун түнелинде райпо амгы үеде самчыгалдарнын болгаш тугадалдарнын түңү 257200 рубль чедип турар. Садыг шугумунга ажилдап турган дыка хей кижилер кооперациянын хөргезин самчыгад турар. Район магазинин эргелекчизин турган Деверек 12000 рубль, «Май 1» колхозка магазин эргелекчизин турган А. Санаа 10000 рубль, хлеб быжыраар черин эргелекчизин турган Селин 12000 рубль, столовая эргелекчизин турган Чермева 7000 рубль, Тоора-Хем магазини

нинг садыглап турган Сартываа 7900 рубль самчыгалдарны кылганар.

Шүгү, прокуратура, шагдаа органинары самчыгадкылар-биле шиптирлел демиселди дендин сула чорудуп турар.

Райпо ажылында четпестерниң бирээзи болза, кооперациянын хуучу кижигунерин өстүрер, оларнын хуу дадывырыннын мөөнөзешкинин кылыр ажилды кичээнгейниң төвүнде тургуспааны болур. 1952 чылдын бирги кварталында 6-ла кижини хуучу кежирткен улуг дузалыг болган. Хуучуларнын дадывырындан чүгге 200 рубль чыгынган.

1951—1952 чылдарнын кышкы сезонунда районче хуусаа бетинде кирип сөөртүп чүктүң планын күөсетпез. Балык тударынын планын райпо база күөсетпез, 40 тонна балык тудар турган, чүгге 26 тонна балык тудар. Райпо область төвү—Кызылды балык-биле хандырып болур аргалар турбуже, чүгге ону күөсетпез эвес, харын районун садыг четкизинде болгаш хей-ниитиниң чеменилге черлеринде безин балык көзүлбес болуп турар. Бу талазы-биле райкуском, көдээ Советтер болгаш колхозтарнын баштаар черлери райпога дузалашпааннар деп пленум демделгези. «Совет Тыва» колхоз 20 тонна балык тудар тургаш чүгге 5 тонна хирени туткан.

Райпога райпо шугуму-биле ном садыглаашкыны багай чоруп турар. Райпоңуң складтарында 80 муң рубльдин номнары саарыга чок чилар. ВКП(б) райкомунун пропаганда болгаш агитация килдизи, райпо баштаар чери ном садыглаашкынын органинастаар талазы-биле хемчеглерин албай турар чорукту пленумун киржикчилери чонуг четпес деп шүгүмчүлээ.

Районга садыг ажылын экижидер, ылангыя райпо баштаар чериниң ажылын контролдаар болгаш садыг шугумунда кадрлар-биле ажилды экижидер хемчеглерин ВКП(б) райкомунун бюрору, райкуском багай чоруктан. Олар райпо баштаар черинде шынгыг большевикчи негелдени тургуспаан деп пленум айткан.

Демделгениң четпестерни узуткаар хемчеглерин, районга садыг ажылын үндезини-биле экижидер сорулгаларнын дугайында пленум тодаргай шиптириниң хулааң алган. Ол доктаамал амыдыралга боттандыраар ВКП(б) райкомунун бюрорундан, партия эге органинацияларындан, райкускомдан районун баштаар черинден негетинер.

Политшколада мээң башкылаашкыным

1951 чылдын декабрь айда ВКП(б) Улуг-Хем райкомунун бюрору менээ Мичурин аттыг колхозтун партия органинациязынын чанында политшколаны башкылаашкыным дааскан. Политшколанын дыннакчыларын шупту 14 кижин. Олар партия чырыдышкынынга өөредилге чылынын эгезинден бээр 6 темаларны өөрениген. Кичээлди неделя санында бир катеп 3 шак иштинде чорудуп келген бис.

Кичээлдин шынарлыг болуру чугаандистен хамааржыр деп чүгге билдингир. Ычангаш, кичээл бүрүзү дыннакчыларнын күзел сонургалын хандырган турзун дээр оралдажышкынын кылып келдим. Чүл дээрге, тема бүрүзүгө кичээлди канчаар чорудар дугайында пропагандистерге дузалымчы кылдыр парлал үндүрген материалдарны номчааным менээ улуг дузалыг болган. Ында айтп турар методиктиг сүмелерин күөсетпешпаан, кол кичээлге салар айттыргыларны онзадап билп алган мен.

Тема бүрүзүң дугайында дыннакчыларга дузалымчы кылдыр тускаал кылган лекцияларны номчаан мен. Ол бүгүн пропаганда ияаваыла билер ужурул. Дыннакчыларнын билнин калбартыр төлээде негелде литератураны хойну номчаан мен. Ылангыя «ВКП(б) төвүзүңуң допчу курзун», солуннарда парлан консультацияларны болгаш өске-ла дузалаар материалдарны, ССРЭ Конституциянын болгаш чечен чогаал номнарын кичээлдер эрттиреринге белеткел үезинде үргүлчү ажилдап келдим. Башкылаашкынга ияаваыла конспектиги келири мээң чаңчылым апарган.

Кичээлдерге дыннакчыларнын киржилгези сөөлгү үеде улам идеякчей-жизин. Кижин бүрүзү номчуп эрттер дугайында пропагандистин сүмелзэн материалдарын олар ол өзугаар-ла күөседип келгенер. Өөренип эрткен темалар талазы-биле конспектилерин дыннакчылар кылып ал турар.

Кичээл бүрүзүңуң баштайгы шагын мурунда өөренип эрткен чүгүлдер дугайында сактышкынын бсседда-биле эрттирер бис. Салдинган кол-кол айттыргыларны дыннакчылар боттарынын күзелди-биле харыылап турар. Ындыг чорук дыннакчы бүрүзүңуң кичээлге идеякчей киржилгезин болдуруп келген. Дыннакчылар билдинмей барган айттыргыларны тайылбырлаар талазы-биле бот-боттарынга эки дузалажып турар. Оларнын иштинде Я. Лоржун, Дадар-оол эки өөренип келгенер.

Ам өөредилге чылынын төңүзү болгай. Бистин политшколавыс программаның чедиги теманын өөренип эгелээң. Оон соонда өөредилге чылын доозарынын түнел кичээлди кылыр бис.

Б. БААЗАН, пропагандист.

Бо үениң темазынга хөй шилерни көрүкчүлерге көргүзөр

Чоокта чаа областың национал театрынын көрүкчүлериниң конференциязы болуп эрткен. Аяа театрынын 1951-1952 чылдын кышкы сезонунда чоруткан ажилдарынын түнелин болгаш театрынын моон сонгаар сорулгазынын дугайында театрынын кол режиссеру, РСФСР-нин алдарлыг артизи И. С. Забродин илеткээ.

Областың национал театры бодунун ажил-чорудулгазын ВКП(б) ТК-ның доктаалын өзугаар экижидеринче угландырып чорутканынын ачызында эвээш эвес чедикшиктерин чедип алганын илеткелчи чугаалаан. Театрынын репертуары бааян, оон артистериниң мергежили улам-на бедип турар болгаш анык артистер боттарынын кызымаккай өөредилгези-биле депшилгени чедип ап туралар. Ол ышкаш «Чаңчык», «Кадайлангышкын», «Ревизор» дээш оон-даа өске классиктиг чогаалдарны орус болгаш тыва дылдар кырынга ойнап көргүскен. Театрынын чорук каасталга ажилы (кол чорукчу эш С. Ланзы) кескузу-биле экижиз деп эш Забродин демделгези.

Эш И. Забродин бодунун илеткелинге национал театрынын моон сонгааргы чорудар ажилынын плинин тайылбырлааш, көргүзөр дээш белеткел турар шилерин олурушканнарга таныштырган болгаш мурунда турган четпестерни өөренип көрүп тургаш, моон сонгаар оларны катептавазынын дугайын чугаалаан.

Театрынын ажылында четпестерин, эң ылангыя оон анык артистериниң боттарынын полит-билениң бедитпей турарынын дугайын илеткелчи демделгезишаан, ол чоруктун нити коллективке хоралынын тодаргай кичээң көргүскен.

Чижээ: «Чажыт дайын» деп шипи үр үенин дургузунда улуг күш үндүрүп тургаш белеткелденген-ла болза, ында ойнап турар артистерин салгаа чорунун уржундан доктааткан шагында болбайн барган чүгүлдер бар. Чүгге дээрге, оон кол ойнакчызы Түгүр-оол ажилга ээрип кээп турган фактылар бар.

ВКП(б) хооркомунун театр ажылынын дугайында шиптириниң хрек кырынга боттандырып, национал театрынын ажылын көрүкчүлериниң өзүп турар негелдежиче чедир көдүрер дээш театрынын коллективин, эң ылангыя оон уран-чүл удуруткучулары, артистери моон сонгаар улуг күженишкенин ажил-

даар дээрзиниң дугайын илеткелчи чугаалаан.

Илеткел соонда көрүкчүлерини сөнаны эгелээң. Шупту 10 ажил кижин санал берген. Олар боттарынын саналдарына национал театрынын ажылында өскү чедикшиктерин, а ол ышкаш четпестерни бирден-бирээ чокка илереткенер.

Областың партия школазында эш Бадаа бодунун саналыг национал театрынын репертуарында тына дылда шилер кончуг ховар деп демделгезишаан, театр болза, тыва чогаалчылар-биле харылашпайн, оларнын-биле чугаалажып турган, тыва шилерин тургузарынга деткимче бербейн турар деп шүгүмчүлээ. Ол ышкаш тыва дылда шилериниң чамдык черлерин театрынын удуруткучулары өжөгээр кызып октаптар чүгүлдер бар. Театрынын сценазыга окулдуртунган шилер база эвээш үнүп турар деп ол чугаалаан.

Театрынын удуруткучулары болза, анык артистерин депшиди, оларга деткимче кылыр талазы-биле ажилды кошкач чорудуп турар. Чижээ, эрткен чылын анык артист Верховская көрүкчүлериниң үнелени ойнаан санында ал турган. А бо чылын оон ойнаар рольдары оон бодун бедитпейн турар. Театрынын баштаар чери ону шуут көрбөз деп башкы Тешукова бодунун саналы чугаалаан.

Театрда четпестер ам-даа бар. Ол четпестер национал театрынын уран-чүл ажылынга хоралыг саялдарын чедирип турар. Чамдык шилерин болбайн барганын безин дирекция чери чугаалажып көрбөс, аяа-ла тайбың өзү-биле эрттирп кээш, кулаан кызып алган олар. Ол чорук болза, моон сонгаар-лаа ыдыг таварылгаларны болдуруп болур деп ол чугаалаан.

Шаандакы Тываның яды араттарынын эрге-шөлээ чок, чүгеге чедикмес, аларангай амыдыралын көргүзүп турар «Хайыран бот» болгаш төгү талазы-биле «Төгүр-оол» дээш ышкаш шилер бистин көрүкчүлериң оңа херегелетинип турары шын-на, ыналча-даа театр бо үенин темазынга таарышкан, чаа шилерниң талазынче кичээнгейни салбайн турар.

Областың амгы үеде амыдыра-

лынга дүгжүп, чонун чаа амыдыралын көргүзүп турар шилер барык чок болуп турар. Театр—культураның негетердикчизи, оон сурталчызы болгай. Бо дугайында өөредилгелер, чонун хаара тудуп турар шилер чок дээр болза шын. Илеткелчи бодунун чугаазынга—эки-ле ойнаан дээр шилер бистин театрга 10—11 катеп үнер деп чугаалап турар. Бир эвес театр бодунун репертуарыга таарымчалыг, чаа шилерни кирип турар болза, ам ыпчаарда көрүкчүлери аяа хандыкчы болгаш шилер оон-он эвес, а оон-даа хөй удаа үнүп болур.

Бо дугайын чогаалчы О. Сагал-оол бодунун саналыга тодаргай чугаалаан. Театрынын ажылында бир кол четпес чүл болза, тыва бөлүктүн мергежилин бедидеринче кичээнгей салбайн турары болур деп артист Такпай саналыга демделгези. Ол шын. Театрынын дирекциязы, оон уран-чүл удуруткучулары ол бөлүктүн ажылынга кошкач кичээнгей салып турар деп чүгге билдингир. Тыва бөлүктүн күжү-биле рай-оонарже: колхозтар, сумулар төптөринче чедикшиктерин үнүшкүңү кылып бодурунун аргазы бар. Ол дугайында хандырылга четчип турар, а театрынын баштаар чери ону чедир билдейн турар. Ол ышкаш оларга үнелг дүзаны чедирип болур артистер-даа бисте бар.

Эштер Стаховский, Алдын-Херел, Лавров болгаш өскелер-даа боттарынын саналдарын берип, театрынын ажылын моон сонгаар улам экижидерде кандыг-кандыг ажилдарны кылза чогуурул деп сүмелерин бергенер.

Тыва бөлүктүн артистерин кызымаккай өөредип тургаш, театрыныктейлиги манап турар муң-муң тыва көрүкчүлери-биле үзүлбес ужураштырып, бо үениң чаа амыдыралыга таарышкан темалыг солун шилерин хөй-хөй-биле көргүзөр областың национал театрынын улуг сорулгазынын бирээзи болур.

1951—1952 театр сезонунун чылында турган четпестерин илереткен көрүкчүлериң санал-ооналдарына даанмышаан, национал театрынын уран-чүл ажылын моон сонгаар оон-даа артык экижидери театрынын баштаар чериниң кол сорулгазы болур.

С. ХЭЭК.

Бижик бөлгүмнериниң ажылын доктаамал болдуруп

Бай-Тайга районун «Победа» колхозта бижик билбес болган бижикчи биче билдериниң бижикке өөренип дөрт бөлгүмнү органинастап тургускаш, аяа башкылаар культуармейжиге школа башкыларын быжыглаан турган. Оон бээр элээн үр шаг-үе эрткен.

Ынчаарга культуармейжик башкыларын талазындан ол хүндүлүг болгаш чаагай сорулганы күөседиринче чогуур кичээнгейни салбайн барганындан, ук бижик бөлгүмнериниң кичээлдери дыка үр үеде кандыг-даа чылдагаан чокка үстүп келген.

Бо бөлгүмнерниң кичээлдерин дарый хуусаада эгелеп, оларнын ажылын доктаамал байдалга тургустушаан, башкылаашкынын денелин бедидип, ычангаш колхозчуларнын бижикке өөреникссэн күзелин хандыраа чогуур.

С. ХЭЭК.

ПАРТИЙЖИ ТЕМАЛАРГА

Машина-трактор станциязынын партия органинациязы

Колхозчу деревня көдээ ажил-агынын харысалгалыг үезинче — чаксы хову ажилдарынын үезинче кирген. Тарылган өй-шаанда бедик шынарлыг кылдыр чорудар дээш социалистиг чарышты калбартышаан, совет тараачынар боттарынын күженишкенин көдээ ажил-агынын талазы-биле кол сорулганы—бүгү көдээ ажил-агы культураларынын дүжүдүн дыка бедидер, ниятлештирген малдын баш санын дүрген өстүрер болгаш моон-биле кады оон продуктудуун улам бедидер сорулганы шиптирлээринче угландырып турар.

Бо сорулганы шиптирлээринге кол башкарыкчы рольду машина-трактор станциялары ойнап турар. 1939 чылда ВКП(б) XVIII съездинге эш Сталин болза, бистин чер ажилымыс чүгге элээн улуг болгаш механизастатынган эвес, харын база эн-не барааныг чер ажилы болуп, база амгы үениң техниказы-биле, өске кандыг-даа чурттарын чер ажилындан эн-не элбек чепселетинген чер ажилы болуп турарды—деп айткан.

Дайын сөөдүңдөгү үеде көдээ ажил-агынын техниктиг чепселээшкенин херээңге чаа улуг чедикшиктер чедип алдынган. Ам бо үеде чуртта машина-тракторун, ыяш камгалаанын болгаш специализычтан өске-даа 8.680 станциялар санатынган турар. МТС-те трактор паркынын нити күш-шыдалын 1940 чылдагызы-биле дөмөйлээрге 1951 чылда бүдүн чартык катеп көвүдээң. Көдээ ажил-агынын бүдүрүлгенин бүгү адырларында хөй күш үндүрер ажилдарнын механизациязы кыска хуусааның иштинде катеп тургустунган болгаш дайын мурундагы денелди ашкан

Эрткен чылын машина-трактор станциялары колхозтарда бүгү хову ажилдарынын үштүң ийи хуудан аажын күөсеткен.

Машина-трактор станцияларынын өзүп турар техниктиг чепселээшкени болгаш колхозтарны улгаттыр катыштырган чорук колхоз бүдүрүлгезинге техниканы болгаш агрономия эртемниң чедикшиктерин оон-даа артык калбаа-биле ажылаарыга, көдээ ажил-агында күш-ажылдын бүдүрүкчүлүүн көдүреринге эржежок чугула бүгү чүгүлдерин тургускаш. Хову ажилында анында мал чеди белеткээр, фермаларда хөй күш үндүрер ажилдарны механизастаар, хову камгаладыкчы олурулгаларын, хөлдериң, суг хөвлеттерин тудуун, сугарылга четкизин, дулаагың черлерин кургадырынга мелиоративтиг системаларны тургузар болгаш шынааларны, оларларны экижидер талазы-биле ажилдарын чорударын, база о ышкаш мал кажааларынын тудуунун талазы-биле органинастыг болгаш техниктиг дузалымчыны көргүзериң машина-трактор станцияларынга дагзып хүлээткен.

Машина-трактор станцияларынын ажылын моон сонгаар экижидер улуг болгаш харысалгалыг сорулгаларнын чедикшиктерин боттанышкынын, колхоз бүдүрүлгезинге оларнын ролун бедидери оларда партия органинацияларынын ажил-чорудулгазындан кол хамааржып турар. Партия органинациялары болза, механизаторларнын чогаадыкчы идеякчизин болгаш инициативаны сайырадыр, техниканы эки ажилдаар дээш, социалистиг чарышты баштаар, ажилдын шынарын бедидер болгаш бот-өрттөн чингедир дээш, көдээ ажил-агы культураларынын дүжүдүнүң болгаш ниятлештирген мал ажилынын хөгжүлүдизин талазы-биле күрөөнүн ооналгаларын бүрүн болгаш аажыр күөседир дээш, күрөөнүн эрге-ажыктарын шынгымы сагыры дээш демисежир хүлээлгелгиз.

Партия органинацияларынын ажил-чорудулгазында кол чүл болза, кижилер-биле, трактористер, комбайнерлар, механиктер, агрономнар, мастерскаяларын ажилдарын-биле органинакчы болгаш политиктиг ажил, машина-трактор станцияларынын ажилдакчыларын күш-ажылды болгаш техниканы социалистиг өзү-биле көөр чорукка кижизидери болур.

МТС-терниң хөй-хөй партия органинациялары боттарынын ажылын мергежили-биле тургузуп, улуг чедикшиктерин чедип ап турар. Сталинский областа Марьинский МТС-тиң партия органинациязын дуржулгазы манаа чижек болур. Сан талазы-биле улуг эвес болза-даа, сырый катышкан болгаш партия кежигуну эвес калбак активке даянган ол партия органинациязы болза, МТС-тиң ажил-чорудулгазын бүгү талазынга дыка улуг саялдарлыг болуп турар. Ында коммунистер бүдүрүлгенин шиптирлел участоктарында: трактор бригадаларында, мастерскаяда ажилдап, бедик бүдүрүкчүлүг күш-ажылдын үлгелерин көргүзүп келген.

Час эгелээни-биле партия органинациязы дүжүт дээш демиселдиң чедикшиктерин болурун шиптирлел турар чүл болур трактор бригадаларына улуг ажилды калбартап чоруткан. Партия органинациязын томуялаан агитаторлары хову тургаларына беседаларын, солун, чечен-чогаал литературазынын ном-

чулганын доктаамал чорудуп турар. МТС-тин удуруткучулары болгаш көдээ интеллигенция лекцияларын болгаш илеткелдер номчулгаларын ында чорудуп турар. Бригада бүрүзүнде кызыл-булук тургустунган болгаш ында политиктиг, чечен-чогаалдык база көдээ ажил-агынын литература библиотекаяжылдыгынын, радиопримениктиг тургускаш, хана солуннар болгаш «дайыңчы хуудустар» доктаамал үнүп турар, социалистиг чарыш талазы-биле механизаторларнын чедикшиктериниң дугайын чугаалап турар плакаттарын азып делгээң.

МТС-те коммунистерниң инициативазы-биле мурунакчы бригадаларынын өске бригадалар-биле ужуражышкынын, чурттуң дээр механизаторларын дуржулгазын өөренип талазы-биле семинарларын чорудуп турар. Партия органинациязын трактор болгаш хову бригадаларынын чогаадыкчы кадры ажилдажылгазын быжыдарын чедип алган.

Украинада мурунакчы машина-трактор станцияларынын олдурунда депширтин үндүрткен Марьинский МТС-тиң чедикшиктериниң коммунистерниң дайыкчы органинациякы болгаш политиктиг ажилы-биле шупт тайылбырлатынар.

Хөй талагы органинакчы болгаш масса-политиктиг ажилды Краснодарский крайнын хөй-хөй МТС-териниң партия органинациялары чорудуп турар. Иван Бунеевтин, Николай Чернишкенин, Дмитрий Гончарынын, Григорий Пагожийнин, Иван Шацкийнин болгаш ам ады-суура үнген өске-даа кубань механизаторларынын чаарткычы, эгелекчи чорунун крайга болгаш чуртка калбак негетердикшикниң хамыктын мурунда МТС-терниң партия органинациялары оларны идеякчей деткээнинин ачызында болган. Оларнын эгелекчи чорунун партия хуралдарында үргүлчү чугаалажып келген. Коммунистер ол эгелекчи чоруктарынын утка-шынарынын болгаш ужура-дузанынын дугайын бүгү механизаторларга тодаргайы-биле

тайылбырлап бээрин оралдажып, оларны бүгү бригадаларга негетердиктин тургуштуу-биле чедип ап турганнар. Шап графиги, хову ажилдарынын бедик шынары дээш чарыш, трактор болгаш хову бригадаларынын чогаадыкчы кадры ажилдажылгазы, трактор ажилдарынын хевир бүрүзүңү бот-өрттөн чингедир дээш бо чылдын чазынында эгелсэн чарыш — бо бүгү болгаш өске-даа чогаадыкчы, эгелекчи чоруктар хөй-хөй МТС-терниң амыдыралыга быжыкы-биле сингиптип кирип турар.

МТС-терниң партия органинацияларынын механизаторлар-биле харылдазын быжыдарына, социалистиг чарышты калбартырына шынгымы рольду МТС-терде тургустунган хөй-хөй партбөлүктөр ойнап турар. Олар бригадаларга масса-политиктиг ажилды хүн-бүрүдө чорудар талазы-биле партия органинацияларында дузалап, тракторист бүрүзүңгө саялдарын чедирип турар. Краснодарский крайнын Советский болгаш өске-даа хөй МТС-териниң бригадаларына партия бөлүктери чаксы тарылгада улуг ажилды чорудуп, чарыштын чедикшиктериниң дугайын, тракторист бүрүзү хүлээлгелерин канчаар күөсеткен дугайын механизаторларга хүн-бүрүдө, дыннадып турар.

Социалистиг чарышты удуртуу—МТС-терниң партия органинацияларынын база бир чугула хүлээлгези. Ындыг болза-даа, чамдык партия органинациялары ол херекке кичээнгейни эвээш салып, эренгейлээр чорукту болдуруп турар. Чамдык МТС-терде чарышты чүгге хүлээлгелерин алыры-биле кызыгаарлатынын, оон күөселдезин хынавайн, хуралдарга чугаалашпайн турар.

Бүгү механизаторларын мурунакчы дуржулганы шингээдиң алырында дузалаар, чыдып каап турарларын мурунакчыларын денелинге чедир көдүрер, тракторист бүрүзү элечек нормаларын хүн-бүрүдө бурун болгаш аажыр күөседирин—бо дээрге, машина-трактор станция-

ларынын канчаар-даа аажок хөй курламырларын хеделишкениңе кирип дээни ол-дур. Хөй-хөй МТС-терниң коммунистери бүгү трактористтерниң бедик бүдүрүкчүлүг күш-ажылынга негетинип турар чүгүлдерин хандырып бээрин оралдажып турар. Олар трактор бригадаларынын материал-техниктиг хандырылганын тода эмгелээш турар, кижилерге культура-амыдыралдык эржежок чугула байдалдарын тургузуп берген турар дугайында сагыш салып турар.

Чижээлээрге, Ставрополь крайда Курский районун Русская МТС чаксы тарылгада улуг чедикшиктерин чедип алган. Ол МТС тараа культураларынын болгаш хөй чылдарын сизгенериниң тарылгазын беш ажил хүннериниң дургузунда чорудуп, крайга бир дугайында чооскан. Бо талазы-биле МТС-тиң партия органинациязынын чычы биче эвес, ол болза, тарылганын баштайгы хүннеринден эгелээш бүгү механизаторларны чарышка хандыдып, бригадаларын шак трафигин өзугаар тода ажилын хандырган. Ол болза, колхозтун партия органинациязы-биле кадры бригада бүрүзүңүң, тракторист бүрүзүңүң ажилынын түнелин хүнүн-не үндүрүп турар.

Машина-трактор станцияларында партия ажилды турар байдалы хөйүндө-ле парторганинациянын секретарынын дуржулганындан, партия райкомунун удуруткучуларын хаммааржып келген. МТС-тин мурунда турар сорулганын денелинге турар төлээте, партия органинациязынын секретары болза, бүгү талазы-биле билгилгип, партия ажилын эки билер, техниканы болгаш МТС-тиң бүдүрүлгө ажилын органинастаарын билер мергежилди органинакчы болур ужурул.

НОМ-БИЛЕ АЖЫЛДААРЫНГА СУМЕ

«Билгилерин үнөр дөзү — номга ынак болуучу!» — деп пролетардын улуг чогаалчысы А. М. Горький чыгаалаан. Ынчангаш ном — кижиниң чоок өнүгүү. Ол бүгү кижилериниң мурнунга чаа делегейни ажалдар, кижилериниң билин бүгү тала-биле калбартыр, нийтиледде, бойдушта бар бүгү чүүлдерин долузу-биле шингээдиригге дузалаар.

Мынчангаш кижилериниң практиктиг ажылынга, оларның коммунисттик кижизидилгезинге, эртемнериниң үндэзини-биле чөпсөглээринге ном чутула черин эжелээр. Башкылар, ада-целер болгаш школаларда кижизидилкилер уругларнын хүн-бүрүдө номчулганын удуруп, кандыг номнарын номчаанын, ол номчаан номнарын дугайында оларның-биле янзы-бүрү беседаларны өөредилгенин болгаш дыштанылганын-чаа үезинде кылып, кандыг-кандыг чогаалчыларның чогаалдарын эки билди алганын тодартгайлар херек. Ынчангаш ам школаларда экзаменнер эгелээнин-биле чергелештир, ном-биле ажылды улам күштөлдүрүзе чогуур. Экзаменнер үезинде немелде кичээлдерин, консультацияларын эрттирип тура, тема бүрүзүн кандыг немелде литератураны ажылгап номчуза чогуурин башкылар өөреникчилерге айттып сүмөлээр болза тергини айткыт. Экзаменнериниң чорудулганын шак ындай немелде номчулга — өөредилге чыгында өөренип эртен материалдарын улам ханызы-биле билди, долу, чиге харылырын бээрин хандылар.

Экзаменнер чоруп турарының үезинде дараазында болур экзаменнерге белеткелдин талазы-биле өөредилге номнарында ангыда немелде литератураларын хөбү-биле шилип номчуур чорук, уругларның каттапташкын үезинде четче эвес ийикле арай хомай шингээткен темаларын долузу-биле шингээди, билин элбикшилеринге чедингир дузаны көргүзүп болур.

Уругларның шын номчулганын чедип аларда, башкылар, тус-тус ада-целер болгаш кижизидилкилер ону херек кырында боттандырып чорударының шын методун тып алыр ужурулуг. Аңаа хамаарыштыр кол кичээнгейин уругларга таарымчалыг номнарын шилип алырыңче угландыр салып, оларның номчаан номнарын утказын талазы-биле беседаларын кылып, өөренип эртен чүүлдерге оларның холбаазын өөреникчилерин боттарынга кылдыртса чогуур. Ындыг янзылыг номчулгаларын чорударыңа төрөөн дилди, литератураның, география, бойдуз, төөгү болгаш өске-даа эртемнерин талазы-биле каттапташкынарга холбаштыр Сталинчы шанналарның лауреаттарының чогаалдарын шуут ажылгап болур.

Бот номчулгаларың үезинде башкы кижизидилкилериниң талазында номнарын эренгейлей, апаала кыры-биле номчуп эрттирер чоруктарын шуут болдурбас херек. Шак ындаг номчулга, номчуну идеялар утказын, маадырынын бүгү талааларын долузу-биле билди алыр арганы берип шыдавас. Оон ангыда уруглар чогаалчының онзагай дилын, ында онзагай өвүр-хөвирлерин, бойдузду чорукчуну канчаар бижээнин эки шингээди билбейн, номчуну сүзүнүнүг чүүлдерин эскербей барып болур. Номчу эренгейлеп номчуп чаңчыл — улуг кижизидилкилер апарганда белин, номчуну кандыгдаа ужуру-утказын оваарып билбей эрттирер чорукка чедирер.

Ынчангаш өөреникчилер мурнунга чогуур үезинде билдингир салдыгын айттыргалар, номчулганын шын сайгарылганы болгаш ном-биле ажылды өске-даа хөвирлери чаш номчукчуларын мурнунда кичээнгей салбаан чүүлдерин ханызы-биле билди алырыңа сонугаргалды көдүрүр, оларның номга ынакшылын лайындарар.

Школалар библиотекалары, пионер болгаш комсомол организациялары, пионерлер бажыны номнар делделгелерин, номнар дугайында кызы-бүрү беседаларын, солун расказтарын анык номчукчуларның конференцияларын, совет школаларга таарымчалыг, эң солун чогаалдарың литературалыг эртемнерин болгаш кежээлерин оларга хамаарышкан кинофильмдерин көргүзүп чүгүле экзаменнер үезинде эвес, харын чайгы дыштанылга үезинде организастаар ужурулуг.

Бистин совет башкыларының база бир чутула сорулганы — уругларга номнарын чөп таныштыруу болгаш бистин Төрөөн совет чуртувустун бичи чаштары коммунисттик ёзуга кижизидилкилер чутула чөпсөз номчуну ажык-дузаны оларнын ортузунга непереди, калбартыр болур.

Номчулгага болгаш янзы-бүрү номнар-биле таныштыруу турарының үезинде уругларның мурнунга, совет кижилериниң бедик моральдыг мезү-шындалары — литературалыг чогаалдарың маадырлары, оларның Төрөөн чуртунга кызыгаар чок ханы ынакшылы, күш-ажылга социалисттик хамаарылганы, коммунисттик нийтиледди тургузар дээш демселге маадырлыг чоруктары тодаратыңып кезер ужурулуг.

Ынчаарга ном — чүгүле школаларың эвес, харын бүгү ажылчы чоңу, ылангыя аныктарың кижизидилкилер чүгүлүг чөпсөз, ыначангаш оң-биле ажылды шын организастаар херек.

Д. ДАРДАШ

Эрэн районун Нарында чеди чыл школаның башкысы.

дум-на оон өзүлдө дүргөдөр

Ындыг болза-даа, райкомдун секретары болгаш өске-даа ажылдакчылары МТС-ке баргаш, чүгүле ажал-агыини айтырылганын сонугарга көөр, МТС-тин директору-биле беседалары боордан өске, ында партия организациязының ажылының турар байдалын хандыр кирип көөрүн орадашпас чоруктар хаая эвес. Чамдык райкомнар МТС-терин партия организацияларының илеткелдерин хаая чутулаалык, оларның секретарына барып сугалда бээр ажылды кошчак чорудуп, оларның ажылынга дузаламчыны өзөш чедирип турар.

Партия организациязының дайынчы аргалы ында партия иштиги ажылды турар байдалында хамааржыр. Партия хуралдарыңа белеткелди экижидер болгаш оларны доктаамал чорудары, ол хуралдарга партия болгаш ажал-агыини айтырылганы коммунисттерин илдеп кейлиг чутулаалыгы, коммунисттерин идея-политиктиг денелдин бедидер дугайында хүн-бүрүнү сагыш салышкыны, партия кижигүнеринин болгаш кандидаттарын партия шиттирлерин боттарыңа пар талазы-биле илдепкейи болгаш бот-тыныгыр чоруун сайырадыр, бүдүрүлгеге оларнын авангард болур ролюн бедидери — бо бүгү болза, МТС-тин партия организациязының организакчы болгаш политиктиг ажал-чорудулганын денелдин бедидеринге бирги чергениң ужуру-дузалыг болуп турар.

Машина-трактор станцияларында хөй аныктар ажылдап турар. МТС-терин комсомол организацияларының ажал-чорудулганын экижидер партия организацияларының эң чутула сорулганы.

Амгы МТС — күрүнениң улуг бүдүрүлгези болур, оон сорулганы — күчүлүг техникага болгаш нийтигелтирден ажал-агыини бүгү адырларын эртемниң ёзу-биле чорударыңа үндөзлөш, колхозтарын бүгү талагы хөгжүлденин хандыраары болур. Ол сорулганы чүгүле белеткетинген, бодуну херээн эки

билди кижилер чедишкенин-биле күөсөдип шыдаар. Бүгү ажылдакчыларын култур-техниктиг денелдин бедидери, кадрларын бүдүрүлгеге-техниктиг өөредилгези, күш-ажылды организациязының мурнакчы, социалисттик методтарын бүдүрүлгеге непередири — бо бүгү болза, МТС-тин партия организациязының доктаамал кичээнгейин болгаш сагыш салышкынының кол айтыры болур ужурулуг.

МТС-тер директорларының политик талазы-биле орадакчылары улуг ролду ойнаар ужурулуг. Оларнын хүлээлгези — машина-трактор станцияларының ажылының экижидерин туруштуу-биле чедип алыр, МТС-тер биле колхозтарын аразында бот-боттарыңа дузалажырынын шын харылаазын хандыраары, колхозтар болгаш МТС-тер кезээлиг харылаазаларын шыңгы сагаан турарынын камгалагына туржуру болур. Олар болза, МТС-терин партия организацияларының ажал-чорудулганын экижидерин хандыра, механизаторларын ортузунга политиктиг кижизидилге ажылдарын калбартыр хүлээлгелиг.

Большевик партия болгаш Совет чазак болза, бүгү МТС-тер боттарының сорулгаларын чедишкенин күөсеткен турзун дээш бүгү-ле чүүлдерин тургузуп берген.

Машина-трактор станциялары хөй чаа-чаа техниканы ап келген болгаш ап турар, мергежилдиг удурутур кадрлар-биле быжыглаткыч турар. Бедик дүжүткө оларның сонугаргалын бедидип турар күш-ажыл төлөвринин чаа системаны болгаш шаңналарын трактористерге болгаш МТС-терин өске-даа ажылдакчыларыңа доктаадып берген.

Машина-трактор станцияларының сорулганы болза, колхоз бүдүрүлгезинге МТС-тин ролун моон сонугар бедидерин хандыраары, социалисттик көдөз ажал-агыини чаа-чаа чедишкенин дээш соксаал чокка демселжери болур.

С. СЕЛЮК

Бүдүрүлге бригаданыңа болгаш колхозтун конторазыңа ажалдың үчүдүн кылары

Колхозтарда күш-ажылдың организациязының кол хөвир болур бүдүрүлге бригаданың бүгү хөмчөгө-биле быжыглары канчаар-даа аажок ужуру-дузалыг. Доктаамал составтыг болгаш ажалдың хуваалдызын ылап тургускан бригадаларың колхозтарда күш-ажылдың бүдүрүчүлүг бедик болур деп чүвени ажалдың дуржулганы көргүзүп турар. Доктаамал бүдүрүлге бригадалары болза, МТС-тин машина техникасы болгаш колхозтарын боттарының хөргөйлери эң бүдүрүчүлүг ажылаар арганы берип, колхозтарын организас, ажал-агыини быжыгларын сорулгаларын чедишкенин шиттирлерин хандырып турар.

Бригаданың кежигүнериниң күш-ажылын шын ажылаар төлөздө, колхозчу бүрүзүнүн ажылының ылап үчүдүн тургузары эргежок чутула. Ону кылырда тус-тус күөсеткен ажал бүрүзүнүгүлүгү шын санаар, а көдөз ажал-агыини култураларының талазы-биле култура бүрүзүн тус-тус санап кылыр. Бир эвес колхозчу бүрүзүнүн ажылының, трудолөвнеринин болгаш дүжүткүн эки үчүдү чок болза, бригаданың кежигүнериниң күш-ажылының төлөвиринде денештирилгени узуугап шыдавас. Көдөз ажал-агыини култураларының болгаш мал ажылының продукциязының талазы-биле ангы-ангы үчөт болза, үчүш ажылының бригадаларының кежигүнериниң күш-ажылының немелде төлөвирин санап бээриниң шын үчөттү кылыр арганы берип турар.

Моон ужурунда көдөз ажал-агыини култураларының дүжүткүнүгү болгаш мал ажылының продукциязының талазы-биле планны, онаалгаларың дептерин тургузары эргежок чутула. Колхозчу бүрүзүн күөсеткен ажалының үчүдүн хүн-бүрү кылыр болгаш трудолөвнерин үчүдүнүгүлүгү денделел данзын бригадир азы үчөткү кылыр ужурулуг. Күөсеткен ажалдың хөмчөгө-биле дугайында медээлерин денделел данзыга бижирде, чүгүле шөлдери хөмчөгө-биле, продукцияны санаанын азы денелээнин, чок болза, ажылды бригадирлериниң хүлээп ап турганының үезинде эске медээлерин барымдалаар.

Шынарлыг эвес кылдыг болгаш каттап кылыр ужурулуг ажал-

дарны бригадирлер хүлээп алас. Элеэн хөй колхозтарда бригадаларың күөсеткен ажалының үчүдүн шын чорудуп турар. Чижээлээрге, Бий-Хем районунуң Кочетов атыг, Танды районунуң Сталин атыг болгаш өске-даа элэн хөй колхозтарда санакчылар (бухгалтерлер) күөсеткен ажалының үчүдүн ылап, өй-шаанда кылырын болгаш трудолөвнериниң шын санагынын бригадирлерден негеп турар.

Ындыг болза-даа, колхозчуларын трудолөвнериниң шын үчүдү дээш ажалдавын турар ындаг артелдер, колхоз даргалары болгаш санакчылар (бухгалтерлер) элээн эвес, чижээлээрге, Барың-Хөмчикте «Совет Тываның беш чыл өвү», Чөөн-Хөмчикте Калинин атыг болгаш Ленин атыг колхозтарда, Бай-Тайга, Сүт-Хөл болгаш өске-даа районнарың колхозтарында колхозчуларын кылган ажалдарын хүн-бүрү хүлээп албайн турар. Кижилериниң кылган ажалдарын тус-тус хүлээп албайн, а чарчылдыгтан трудолөвнериниң нийти сагыш ажалдап турар бүгү колхозчуларга дең кылдыр хуваап турар.

Шак ындаг чутула документини кыйунде-ле колхозтун конторазыңа кылып турар болгаш конторазыңа күөсеткен ажалының үчүдү чокка, а чүгүле хүн санын барымдала трудолөвнерини санап турар чүгүлү бар. Күөсеткен ажалдарың данзы денделелдерин колхозтун конторазыңа кончуг хожулаашкыны дужаап турар болгаш будулдактыг чоруктары болдуруп турар. Ол дугайында Сүт-Хөл районунуң Сталин атыг колхозунга мындаг факт көзүлгөн, чүл дээ, 1951 чылдың бүгү чайынын дургузунда инек кадарган колхоз кежигүнери эш Херел-оолдун ажалдап алган трудолөвнерин Багай-оолду кылдыр санап каан турган. Бо болза, күш-ажыл дугайында хоойлуну шуут үренип ол болур.

Колхоз бухгалтери бүрүзү колхозчуларын трудолөвнериниң шын санаан бе дээрин, база ол ышкаш оларын күш-ажыл дептеринге трудолөвнерини шын болгаш өй-шаанда денделгезин бе дээрин кончуг тынамчалы-биле хынаар ужурулуг.

П. КАЛИНИН

Областың көдөз ажал-агыини эргелелин организас килдизиниң улуг инспектор бухгалтери.

Уруглар яслизи ажытыңган

Бай-Тайга районунуң улгаттыр катышкан Сталин атыг колхозу областа улуг колхозтарын бирээш болур. Колхозтун ажал-агыини чыгуу-бүдүрүлгө, колхозчуларын културалыг амьдарал-чурталганын улам экижиң турар. Колхоз бүдүрүлгезин чайынанчак өзүлдө элден көргүзүлгө-биле бирээш болза, чуртталганы, бүдүрүлгени болгаш култура-амьдаралдың туулгалары болур. Колхозта тудуг ажылы организастыг, дүрген темпийи болгаш шынарлыг чоруп турар. 1952 чылдың март 15-тен майның 15-ке чедир чуртталганың 12 бажынарын тудуп доозуп турар. Колхозта чеди чыл болгаш эге школалар, интернаттар, кижизидилгениң пунктуз болгаш чунар бажы бар. Бо чылдың төнчүздө колхоз самалы-биле кылган клубтуг болур.

Колхозтун суурунда туттунган хөй санын тудулгаларың аразында саман-биле туткан ийи улуг өрөңдөт бажында бо чылдың май 10-дун эгелеп үргүлчү турар уруглар яслизи ажытыңган. Ясли ажытыңгаларын мурнунда каш хонук бурунгузга анаа 66 уруглар данзылатынган турган. Ол хере санын уругларны яслиге тургузарың материалдыг байдалы колхозта бүрүн бар. Яслиниң ажылының баштайгы хүннеринде безин 30 ажыг уругларын орунларың, матрацтарың, чооганнарын, сыртыктарын болгаш чөм-

енир аяк саваларын бүрүн дерлеп берген.

Яслиниң эргелекчизинге уругларга ээлдек эвилел, коммунист эш Чпооноу томулаан. Уруглар ажыкчыларында коммунист эш Сетинге баштаткан үш аныктар ажылап турар. Олар бичи чаштары эки а-аап, културалыг аажы-чаагы непереди турарлар.

Яслиниң чанында бир чаа бажында яслиниң столовазын организастаан. Столовада уругларга таарымчалык янзы-бүрү чөм продукт четир санын-биле хандырттыңан. Уругларын чөмөнир стлалары, сандайчыгаштары оларын байдалыңа таарыштыр кылдыгач болгаш столованын иштиги байдалары кончуг културалыг тургузтуңан. Уругларын азыраакчыларында — столовада Маадир не эш Хордушпай болгаш комсомолчы эш Чайдыш ажалдап турар. Оларга уруглар боттарының иелери ышкаш ынак, а олар уругларын төрөөн не өзү-биле эргелиг азырап турарлар.

Колхозта уруглар яслизи тургускан чорук болза, чаш уругларын ажаар дээш колхоз бүдүрүлгезинге кирижер аргажок турган дык хөй иелерин күжүн колхозтун янзы-бүрү ажылыңа кириер арганы берген.

М. МААДЫ

Бүдүрүлге черинин ажылы мергежилдиг удурутур

Заводтун ажылы экижидеринге шаптык болуп турар чүүлдериниң бирээзи болза, коллективте күш-ажылдың сагылга-чурумунуң кошканды болуп турар.

Күш-ажылды планнаарында болгаш кижилерин ажалга мергежилдин аялы-биле таарыштыр тургузарында база четпестер хөй. Оон ужурунда бүдүрген продукцияларын шынары куду болгаш бот-өртөз база улуг болуп турар. Заводтун директору эш Литвиненко хереглетиер яш материалдарын белеткээринге барык сагыш салбайн турар.

Яш заводунуң ажылы экижидер хөмчөгө-биле доп-дараан ап чорудары негетинип турар. Заводтун ажылында четпестери узуткаарда чунуң-даа мурнунда администрация черинин удурутур ажылы экижидери дергин чутула болуп турар.

Н. ПЕТРИК

Хураганнарың чидирит чокка доруктуруп алырың — хойжуларың чутула сорулганы

Большевик партия болгаш совет чазак хөй мал ажылын чедишкенин хөгжүдүп, оон продуктулуун бедидер дугайында улуг кичээнгейни салып турар. Хөй мал ажылын хөгжүдериң беш чыл планын ёзугар колхозтарга хойнуң баш саны 1955 чылдың төнчүздө 2,3 каттап көвүдөз турар ужурулуг.

Ынчангаш хойнуң баш санының өзүлдөзүн хандырап кол чүлү болур хураганнарың бүрүн камгалап, доруктуруп алырың организастаар талазы-биле ажылды үндэзини-биле экижидериң колхозтарын болгаш хойжуларың тергини чутула сорулганы болур.

Бо хүннерге чедир областың колхозтарының хой ажылының фермалары 29 муң ажыг хураганнарың болгаш анайлары алган. Бай-Тайга районунуң колхозтары төрүтүгөн 1414 хураганнарын 1404-түн, Сүт-Хөл районунуң колхозтары 2101 хураганнарын 2085-жин, Кызыл районунуң колхозтары 686 хураганнарын 680-нүн камгалап алган болгаш өске районнарың колхозтарына болаарга, хураганнарың хорамчазы дык өзөш болуп турар.

Хөй ажылының мурнакчы фермалары болгаш хойжулар хураганнарың доруктуруп алыр талазы-биле элээн эки түнелдерин чедип алган. Чижээлээрге, Кызыл районунуң «Бай-Будун» колхозунуң хөй фермалары 394 хураганны ап, ам оларны менди доруктуруп турар. Ол ферманың дээр хойжузу эш Өдүрөк төрүүр 290 хойдан 294 хураганны ап, оларын бүрүн доруктуруп алыр дээш бүгү хөмчөгө-биле чорудуп турар.

Бий-Хем районда Кочетов атыг колхозтун 1951 чылда төрүүр (10) баш хөй бүрүздөн 129 хураганны алган улуг хойжузу эш Байкара, ол районунуң «Кызыл тараачын» колхозунуң эртен чылың 100 баш хөй бүрүздөн 100 хураганны алган хойжузу эш Халбын-оол олар бо чылын хураганнарың база ла чидирит чокка өстүрүп турар.

Ындыг болза-даа, чамдык колхозтар чаш малды менди доруктуруп алырыңче чогуур хөмчөгө-биле албайн турар. Чедишкениң колдуунда-ла мал ажылының кадрларын хынамчалыг шилип алырыңда, колхозтар баштаар черлерин, зооветзаостарың болгаш пунктуларын специалисттериниң удурутургазында хамааржыры билдингир. Танды районунуң колхозтарында мал ажылын багай удурутур турарының чылдагааны-биле мал оодаашкынының баштайгы хүннеринден эгелээш-ле чаш болгаш улуг малды элээн чидирин болдурган. Сталин атыг колхозтун баштаар чери болгаш зооветпунктунуң специалисттер эш Соловьев, зоотехник эш Катюрина олар малчынырга чогуур дузаламчыны көргүспейн, оларын ажылын удуруттайн турарының чылдагааны-биле ол колхозка 190 баш хөй болгаш хураган когараны Улуг-Хем, Чаа-Хөл районнарыңа колхозтарында малдың чаш төлүн камгалап алыр ажал база-ла багай чоруп турар.

Моон сонугаргы кол сорулга болза, бар турар баштайгы чедишкениңге оожургавай, харын оларын улам быжылаар болгаш мурнакчыларын дуржулганын нийтинин ажылаалы кылдыр непередири, мал эдериптирилгезин эки организастарың, чайлаглаашкыны чедишкенин эрттирери база ам камгалап алдыгач болгаш моон сонугар-даа

хүлээп алыр малдың чаш төлүгү эткир, сүткүр кылдыр өстүрүп доруктары болур.

Мал ажылының хөгжүлдөзунге улуг ролду зооветеринария специалисттери болгаш мал ажылының мурнакчылары ойнаар ужурулуг. Областың колхозтарының бүгү хойжулары калбаа-биле ажылаза чогуур эки дуржулганы көргүзүп турар мурнакчылар колхозтарының хөй нуруузда бар.

Хураганнарың доругуп өзеринге баштайгы чергерилге улуг ужуру-дузалыг Мурнакчы хойжулар чаа төрүтүгөн хураганнарың баштайгы чергерилгезин бүдүн чартык шак болгаш-ла чорудуп турар. Хойнуң алыг суду хураганнарың амьдарлынын баштайгы хүннеринде оларны янзы-бүрү аарылардан камгалап, чөм сайырадыр органианы быжылаар. Чаш хураганны незинге эмизириниң мурнунда хойжу бүрүдү оон эмийн хынап көрүп, чылыг сүт-биле чуур болгаш кургадыр чодар, оон санзарланы берген дүгүн кыргып кааптар хүлээлгелиг.

Хураганнарың эмизириниң үезинде кошкак багай хураганнарже оңа кичээнгейни салып, оларны незинге хол-биле тудуп эмизирери эргежок чутула. Бир эвес хөй олгун тоттурбас апаар болза, ындаг хойларны солдарын өске сүткүр хойларга эмизирти база чутула.

Ийис хураганнарың чөмгерип ажаарыңче оңа кичээнгейни салыр ужурулуг, чүгү дээрге, ийис хураганнарын бирээш калык шыраак, бирээш кошкак багай болуру база чадавас. Ындыг таварылга болганда баштайгы кошкак хураганны эмизирге, а оон соонда калык шыраап эмизирери чутула.

Чаа төрүтүгөн хураганнарың эң баштайгы чайгыс кажаага сынмалаштыр кажалаавайн, бөдүктөп үзери чутула, кажан 15—20 хонук эрткенде шуптузун катыштырып, чайгыс кажаага тургузар, ындаг болза-даа кажаның хөмчөгө-биле даякчы бээр болза оларны катыштыраар албан эвес.

Ам часы олардан чайгы одарже шилчилгени үези чоокшулап олурар. Ол болза чайлаглаашкынын үези болур. Чаш болгаш улуг малды менди камгалап, семис шыраак кылдыр өстүрер чорук чайгы одарларга оларын ажаалга, азыралын канчаар организастаанында хамааржыр. Ынчангаш колхозтарын баштаар черлери болза, көдөз ажал-агыиниң специалисттери болгаш мал ажылының мурнакчылары-биле калы олар, сугаттыг черлерин бош удурут шилип ап, чаш малга чылдыгачан кажалаары, а улуг малга серилерин, чадагай кажалаары белеткээр ужурулуг. Хойжу бүрүзү бо чылын малды суруп оларларга система-биле оларларын ажылаарын боттандыраар төлөздө, оларны тус-тус участоктарга үзүп тургузар хүлээлгелиг.

Бир эвес хөй ажылының ферма бүрүзунге мурнакчы мичуриничи эртемни болгаш дээр хойжуларын мурнакчы дуржулганын ажылап, ону боттандырып тургаш, төрүүр 100 хөй бүрүздөн 105 хураганны өстүрүп алыр деп социалисттик чарышка алган хүлээлгени күөседер болза, чүгүле ынчаарда хөй ажылын хөгжүдериңни күрүнө планын колхоз бүрүзунге ажык күөсөдери хандырттыңар.

П. УШАКОВ

көдөз ажал-агыиниң область эргелелин начальнигиниң орадакчысы.

Човнуң ортузунга почта таралдыгазын өкижидер

Улуг-Хем районунуң Димитров атыг колхозтун почта дамжкызы эш Минчик-Хуурак бодунун хары салгалы хүлээлгезин багай күөсөдип, почта таралдыгазын үргүлчү үзүп келген. Чүд дээрге, колхоз төвү-биле Шагаан-Арыг аразыңа неделага үш удаа чоруп тургаш, чангыс-ла каттап чоруп, ол барганда район төвүңге явабыла 2—3 хонгаш келири чаңчыл болган.

Эш Минчик-Хуурак чүгүле солун таралдыгазын саадалып турар эвес, харын чоңунуң чагаа бижиниң чедирилгезин база үзүп, хүлээп алган чагааларын чогуур элзериңе өй-шаанда чедирип бербейн, чер болгашыңа чаа чорукту болдуруп турар. Оон чылдагааны-биле чамдык колхозчуларын 1951 чылдың төнчүздө-ле биткен чагылгаларында бо хүнге чедир чүгүле чангыс-чангыс

дугаарлар келгилезин. Ол ышкаш эш Минчик-Хуурактын харысалга чок чорунуң уламдында өскөртөп келген чагаалар элзериңе четпей тургаш, оор ара чиде бээр таварылгалар өзөш эвес.

Ынчангаш колхозта почта таралдыгазы мындаг багай бадалда турганда, районуну харылаза конторазы, колхоз баштаар чери, ында партия эге организациязы (секретари эш Сынаа) ону экижидер дугайында хөмчөг алыр хамаанчок, харын багай ажалдап турар Минчик-Хуурактын харысалга чок чорунуң билинча чедир эптежин келген.

Мынчангаш ол колхозта чоңуну ортузунга почта таралдыгазын экижидер дугайында шыңгы хөмчөгө-биле дарый алза чогуур.

В. САНЧАЙ-ООЛ

«ШЫННЫ» МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

„НОМ САДЫЫ КАЖАН АЖЫТЫНАРЫЛ“

Кочжедо ортулукта турар туттурган шериглерни америк агрессорларның ханныг ёзу-биле аажылааны

ЛОНДОН. Кочжедо америк коммандант генерал Колсонун бодунуң бешин минип турары, Кочжедо ортулукта турар туттурган шериглерни араатанзыг ёзу-биле өлүрүп турганын чажырагы-биле америк эрге-чаргыраларның болгаш буржуаз парлаганын-даа кылып турган орадажышкынынарын дугайы моон мурунда-ла делегелденген болгай. Рейтер агентиледдин май 16-да дамчыткан делегели бо дугайын улам-на тодаралдып турар.

Кочжедо (муруну Кореяда) ортулукта турар туттурган шериглерни америк агрессорларның бо чылдың февраль 18-те араатанзыг-биле кыргып-хыдып, ханныг ёзу-биле кара-дурасында аажылаанын дугайында илеткелди Кызыл Крестин «Бүгү делегей» комитеди дээр комитет парлап үндүргөн дээрзи Рейтер агентиледдин Женевада корреспондентиниң делегелинден билдинип турар. Бо кем-буруну чажырагынын талазы-биле агрессорларның кол дузалакчызы болуп турары-биле болгаш хей-ниинтиги бодалгазын оон чажырагынын-даа талазы-биле бүгүдээге билдингир апарган ол организация бешин интервентилерниң армиязынга кирири-биле туттурган шериглерниң аразында күш ёзуу-биле шилдигени чорудуп турар болгаш ол араатанзыг чорукка удурлангыра, оларны боолалдуруп турар деп бодунуң илеткелдинге минир ужурга таварышкан. Илеткелде ниитизи-биле мынчаар чугаалап турар:

«Февраль 18-те эртенгиниң дөрт шак хире турда, барык-ла бир полк хире составтыг, долу чепсекти шериглер кандыг-даа сагындырыг чокка 62 дугаар секторже (туттурган шериглерниң лагери. — Ред.), шимчеп кирипкенер.

Бир майгында таанылган турган каш кижилерден агыда хоругдатырганнар барык-ла шупту чүпү-даа билбей удуп чыкканнар. Демги шериглер өске майгынарны, бүзүретирген кижиниң майгыны-биле (туттурган шериглерниң бир даргазын илеткелде ынчаар адап турар. — Ред.) катая бүзүлөпкенер.

Чыдалар-биле кыжанып тургаш, хоругдатырганнар боттарының майгынынарыг шимчеш-даа дивейи турарын албадан. Бичалза-даа чүпү болуп турарын билбей, оларны бирээзи азы ийизи майгыдан үнгөш көөрүн орадалышканнар, ынчангаш оларны боолал каан.

...Камгалагыр болгаш чүпү болуп турарын билеп алыры-биле туттурганнар майгынарындан маңажып үнүп келгенер. Белен турган шериглер оларны боолал эгелээп.

Даң бажы хире турда бүзүретирген кижилер о шериглерниң командир-биле чугаалажырын база катая түнөө чогу-биле орадалышкан. ...Анаа командир-биле харылажырынга дузалажып турган, оон бир эки. туттурган шериглерниң үш дугаар батальонунуң удурткучу база боолалыгыр каан.

Ол үеде барык 8 шак чедип турда—ол черге полковник Фицджеральд (ол ынчаарда ук лагериниң командантызы турган. — Ред.) чедер бер-

ген. Ол көрүп турда-ла ырлажып турган хоругдатырганнар база катаяп каш удаа боолашкыны кылган.

База катая боолашкынары эгелей бергенде комедант секторже кирип келген. Ол удаада база элээн каш кижилер өлгенде ол хоругдатырганнарның олурарын дужааган, өлгеннериниң мага-боттары оон мурунга чыткылаан.

Полковник Фицджеральд шериглерин оон чорудуптар деп дыка хей катаяп чугаалап турган, ынчалза-даа ол болдунмай барган. Оон соонда бүзүретирген кижилер тургаш, чогул чүпү болганын тодаралдыры-биле оон-биле кады көрүлдө кылырын полковник Фицджеральдтан билдээп. Ол анаа чөпшээрешкеш, бүзүретирген кижилер-биле болгаш хоругдатырганынарыг удурткучулары-биле кады кайы-хире хора чедиргенни көргөн, база балыгланганнарны бирээзи дуза чедирериниң дугайында канчаар чанып чытканын лынаан.

Олар столовая кылып каан баракче кире бергенер, оон ажылычынары шуптузу таанылдаттырып алгап турган. Ол кижилерни хостаар дугайында бүзүретирген кижиниң дилээ чүпү-даа болбаан. Оон олар лектар турган секцияге чорупканнар, олар бар чораша, олар холдарын баштарының кырында салгылап алган 40 хоругдатырганнарның чаны-биле эрткенер.

Оларны бирээзи боо-биле сокканында балыгланган болган. Өлүргеннерини болгаш балыгланганнарны амбулаторияге апарарын хоругдатырганнарда солдаттар чөпшээрвейи турганнар...

...Ол солдаттарның өлген мага-боттары солдаттар буттары-биле тепкилеп турганын бүзүретирген кижилер боду көргөн. Өлген кижилерни чүкк машиналарыга чыгып салгылаш, эмчи шинчелгези-даа кылбай апарган. Өлген деп санатканнарның чамдыктары херек кырында ам-даа дириг деп бүзүретирген кижилер билеп турар. Амбулаторияга турган бүзүретирген кижилер болгаш хоругдатырганнар-даа өлген кижилерни санап чыдап кааннар».

Лагериниң баштаар чери кыжанып, коргудуп тургаш, төрөөн чуртунче оларны дедир эеп чанарындан ойталаарыга туттурган шериглерни албадал турган дээрзин тодаралдып турар барымдааларны илеткелде база кирип турар. Чаа «шилдигени» кылар дээш америк шериг эрге-чаргыраларының орадажышкынынарыга туттурган шериглерниң удурланганын уламындан туттурган шериглерни ханныг, араатанзыг ёзу-биле аажылап чорук болган дээрзи илеткелден билдинип турар.

Туттурган шериглерниң амдыраал чуртталгазынын байдалынын талазы-биле илеткелдин чугаалап турары: «Майгынар болгаш барактарда-даа кижилер шыгырт долган. Сава кудустар үргүлчү-ле чедиишес, а бар кудустар дөженир-даа аргажок болуп турар». Туттурган шериглерниң аш-чемини багайын база демдегелеп турар.

Лагериниң баштаар чери кыжанып, коргудуп тургаш, төрөөн чуртунче оларны дедир эеп чанарындан ойталаарыга туттурган шериглерни албадал турган дээрзин тодаралдып турар барымдааларны илеткелде база кирип турар. Чаа «шилдигени» кылар дээш америк шериг эрге-чаргыраларының орадажышкынынарыга туттурган шериглерниң удурланганын уламындан туттурган шериглерни ханныг, араатанзыг ёзу-биле аажылап чорук болган дээрзи илеткелден билдинип турар.

Туттурган шериглерниң амдыраал чуртталгазынын байдалынын талазы-биле илеткелдин чугаалап турары: «Майгынар болгаш барактарда-даа кижилер шыгырт долган. Сава кудустар үргүлчү-ле чедиишес, а бар кудустар дөженир-даа аргажок болуп турар». Туттурган шериглерниң аш-чемини багайын база демдегелеп турар.

Лагериниң баштаар чери кыжанып, коргудуп тургаш, төрөөн чуртунче оларны дедир эеп чанарындан ойталаарыга туттурган шериглерни албадал турган дээрзин тодаралдып турар барымдааларны илеткелде база кирип турар. Чаа «шилдигени» кылар дээш америк шериг эрге-чаргыраларының орадажышкынынарыга туттурган шериглерниң удурланганын уламындан туттурган шериглерни ханныг, араатанзыг ёзу-биле аажылап чорук болган дээрзи илеткелден билдинип турар.

Туттурган шериглерниң амдыраал чуртталгазынын байдалынын талазы-биле илеткелдин чугаалап турары: «Майгынар болгаш барактарда-даа кижилер шыгырт долган. Сава кудустар үргүлчү-ле чедиишес, а бар кудустар дөженир-даа аргажок болуп турар». Туттурган шериглерниң аш-чемини багайын база демдегелеп турар.

Лагериниң баштаар чери кыжанып, коргудуп тургаш, төрөөн чуртунче оларны дедир эеп чанарындан ойталаарыга туттурган шериглерни албадал турган дээрзин тодаралдып турар барымдааларны илеткелде база кирип турар. Чаа «шилдигени» кылар дээш америк шериг эрге-чаргыраларының орадажышкынынарыга туттурган шериглерниң удурланганын уламындан туттурган шериглерни ханныг, араатанзыг ёзу-биле аажылап чорук болган дээрзи илеткелден билдинип турар.

Туттурган шериглерниң амдыраал чуртталгазынын байдалынын талазы-биле илеткелдин чугаалап турары: «Майгынар болгаш барактарда-даа кижилер шыгырт долган. Сава кудустар үргүлчү-ле чедиишес, а бар кудустар дөженир-даа аргажок болуп турар». Туттурган шериглерниң аш-чемини багайын база демдегелеп турар.

(СЭТА).

Тайбының Пактызы дээш!

Бразилияның тайбын дээш демиселдиниң национал комитетиниң делегели

МОНТЕВИДЕО. Бразилияның тайбын дээш демиселдиниң национал комитетиниң делегели «Импренса популяр» солун парлаан. Беш удуз күрүнелерин аразында Тайбының Пактызын чарар дугайында Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырынын ааанда дөрт миллион хире ат салышкынын бразиль тайбын талакчылары чыгган деп делегелден делегелеп турар.

Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырынын ааанда салынган 4 миллион аттар — боо-чүпүк эңдер будуруп үндүрүшкүндө болгаш чуртту милитаризастаарынын буураашкынын чорудундан ядарап дүргезинге база шериг дургужулгаларының болгаш тулчушкун шөлдериниң үгер-боо эъттери

болурунга чоңуң күзел чогул илертип турар деп тайбын дээш демиселдиниң национал комитеди демдегелдеп турар. 4 миллион бразиль Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырынын ааанда боттарының аттарын салышсаан, америк империалистерниң Кореяны болгаш Кыдаттың улустарынаг удур чорудуп турары бактериологтук лайынын талазы-биле боттарынын таарзынмай турарын илереткенер.

Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырынын ааанда 5 миллион аттарны июнь 30-ге чедир чырыныч тайбын талакчыларын тайбын дээш демиселдиниң национал комитеди кийгырган.

(СЭТА).

Бразиль чогаалчы Жоржи Амаду төрөөн чуртунче чана берген

МОНТЕВИДЕО. Бразиль парлаганын медезлеп турарын ёзу-гаар алырга, полициянык истеп-сүрүшкүндөн өске чуртка дөрт чыл дургузунда чоранының соонда, «Улустар аразында тайбыны быжылаары дээш» деп делегейин Сталинчы шаңналының лауреады сурагылы бразиль чогаалчы Жоржи

Амаду төрөөн чуртунче эеп чана берген.

Жоржи Амадуга ужуражышкын болза, тайбын дээш демиселге боттарынын ынакшылын илереткен тайбын талакчыларының деонстрациязы-биле болган деп «Импренса популяр» солун демдегелеп турар.

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командьылааның дыңыды

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустуң армиязының Кол командьылааны май 19-та медезлээни болза, Кореяның Улустуң армиязының катыжышкынары кыдат улустун эки-турачы кезектериниң деткимчези-биле дайзынга удур камгалаалды тулчушкуннарны чорударын үргүлчүлөп, дайзынын дириг күжүнге

болгаш техниказынга чадириглерни таварыштырып турар.

Тайбын чурттакчыларлык пунктуларны бомбалаарыга кирип турган дайзынын самолёттарында үш самолётту Улустуң армиязынын зениттик кезектери болгаш адыгы-анчыларның отрядтары май 19-та аңдар аткан

(СЭТА).

Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң комиссиязының Корей Улус-Демократтыг Республикада барганы

ПХЕНЬЯН. Бактериологтук чепсекти шуут соксадыр дугайында 1925 чылдагы Женева дургужулазын америк шериглерниң үрөп турарынын фактыларының дугайында материалдар чыырынын талазы-биле бүгү делегей комиссиязынын кезижүнериниң бөлүү Корей Улус-Демократтыг Республикада чедер берген.

Бактериологтук чепсекти шуут соксадыр дугайында 1925 чылдагы Женева дургужулазын америк шериглерниң үрөп турарынын фактыларының дугайында материалдар чыырынын талазы-биле бүгү делегей комиссиязынын кезижүнериниң бөлүү Корей Улус-Демократтыг Республикада чедер берген.

Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелиниң бюрозунун Ослога болган сессиязынга тайбын камгалаалынын болгаш америк агрессияга удур кыдат улус комитетиниң кирген саналын ёзуугар ол комиссияны Тай-

бынын Бүгү-делегей Чөвүлели тургускан деп чүве билдингир.

Комиссиянын кезижүнери америк шериглерниң бактериологтук чепсекти Кыдатка ажылап турганынын фактыларынын дугайында материалдары чыырынын талазы-биле ажылды дооскаш, Корей Улус-Демократтыг Республиканың девискээринге америк шериглерниң бактериологтук дайыны чорутканынын фактыларын тургузарынын талазы-биле ажылче чоокку хүннерде кириптер.

(СЭТА).

Кореяның Улустуң армиязынын талазынче дисыманчы солдаттарның болгаш офицерлерниң бөлүүнү киргени

ПХЕНЬЯН. Пхенянь радиозунун медезлеп турарын ёзуугар адыргы, америк империалистерниң болгаш корей өскерликчилерниң чорудуп турар эжелекчи дайынга дисыманчы армиянын офицерлериниң болгаш солдаттарынын ортузунда таарзынмай турар чорук өзүп турар.

Пхенянь чурттакчыларына харын кылдыр батальонун эргиде турган командири Ким Ок чүве чугаалаан.

Лисыманчы чалчаларга бараан болурундан адырлары дээрге, өөрүшкү болгаш аас-кежиги деп ол санап чугаалаан болгаш төрөөн чурт болгаш чоң дээш чүткүлдүг демисежиринге шиттирленип ол илереткен.

(СЭТА).

Немец улус тайбын дээш демисежип турар

Эссенге болган араатанзыг чорукка удур Берлинниң ажылыч чоннарынын митингизи

БЕРЛИН. Май 16-да Берлинге аденауэржи полицияны тайбынга ынакшылдыг аныктарны Эссенге араатанзыг ёзу-биле боолал турганынга ажылыч чоннарынын удурланып турарын илереткен митинг болуп эрткен.

Митингте чүс-чүс муң кижилер чыгып келген.

Германиянын социалисттик чангыс-ай партиязынын ТК-зының политбюрозунун кезижүгү Ганс Ендеркич, Герман Демократтыг Республиканың Улус палатазының даргазы Иоганнес Дикман, премьер-министриниң орадакчызы Отто Нүшке, алдарлыг немец патриот Либи Бехтер болгаш хостуг немец аныктар Эвилелиниң бирги даргазы Хонсер олар чыылганнарда чүве чугаалааннар.

Митингиниң киржикчилери бонн парламентазын чорудар дээш моон ааанда резолюцияны хүлээп алганнар:

«Эссенге болган ханныг аажылашкынаг удурланырын илереткен митингте чыылган хей чүс муң немец патриоттар бистер анык тайбын талакчызы Филипп Мюллерни араатанзыг ёзу-биле өлүрген чорукка ханы килеңизшик-биле удурланып тур бис. Ол араатанзыг, өлүрүчкү чорук дээш бистер Аденауэрни болгаш Лерни бурудалдып тур бис. Эссенге болган адышкыннар болза, милитаристтик «ниити керээниң» эң-не баштайгы боолашкынары болган. Олар бүтү-ле немец аныктарга удур, бүтү немец улуска удур боолашкын болур. Не-

мец нацияны Аденауэр болгаш Лер кайнар апарары: империалисттик араатанчы кудданычы кинизинче, чепселенишкынче, массалы-биле кырып өлүр чорукке, акы-дүңмалышкы кижилерни өлүржүр дайынынче, америк дайынче апарарын ол чорук тодаргай көргүзүп турар.

Бистер тайбын дээш демиселге өлүрткен анык демиселдиниң авазыга болгаш кадайынга аар чидиргени таварыштыр ханызы-биле кажыдап турарысты оларга илеретпешаан, Мюллерни өлүргеннерини кадыг шыңгызы-биле шиткээрин чедип алырынга долу шиттирленип бис дээрзин хүлээнип тур бис.

Тайбын керээзи дээш, милитаристтик «ниити керээге» удур, шериг диктатуразын катая тургузары-биле Боннун орадажышкынынарыга удур демиселге бистин-биле болгаш бүтү немец улус-биле катыжарынче Берлинниң чурттакчыларын кийгырып тур бис. Бистин төрөөн чуртувусту, Герман Демократтыг Республиканың тайбын тургузушкунунуң болгаш демократтыг күрүнө тургузууну херээн, база Берлинниң демократтыг секторун кандыг-даа провокаторлардан болгаш хоралакчылардан камгалаарыга бистер шуптувусту шиттирленип белем бис.

Тайбын дээш демиселдин тугун, нацинал удурланышкынын тугун, Эссенге аныктарны мадырлыгы-биле көдүргөн тугун бистер шуптувусту тилелеге чедирер бис.

(СЭТА).

Эссенге өлүрткен немец патриот Филипп Мюллерни хөөржүткени

БЕРЛИН. АДН агентиледдин медегелин ёзуугар алырга, Эссенге Барын Германияны полициязынга өлүрткен Филипп Мюллерни хөөржүдүшкүнү май 17-де Мюнхенге болган. Барын Германияны болгаш Герман Демократтыг Республиканың база Францияның бүгү булуннарындан барган 5 муң кижилер хөөржүдүгеге киришкенер.

Тайбын, Германиянын чангыс-ай чорук болгаш аас-кежиктиг келир үе дээш аныктар бодунуң демиселин моон сонгаар-даа удуз күженишкын-биле үргүлчүдээрлер. Мюллерни өлүргөн болгаш оларнын ооргазынын артынга чыштынып алгаш турган кижилер биске билдингир, ынчангаш олар шыпныг шидилеген чылавастар-даа.

Кажыдал митингизиниң соонда Мюнхениң тайбын дээш анык демиселчилери кара-кызыл алдынчачак туктарын ааа-биле, демократтык аныктарнын Бүгү делегей федерациязынын тугунун ааа-биле, өлүрткен патриоттун мага-бодун Альтаубинг хөөрүнче үдеп чорупканнар. Анаа оон хөөржүдүлгези болган.

(СЭТА).

Эссенге өлүрткен немец патриот Филипп Мюллерни хөөржүткени

БЕРЛИН. АДН агентиледдин медегелин ёзуугар алырга, Эссенге Барын Германияны полициязынга өлүрткен Филипп Мюллерни хөөржүдүшкүнү май 17-де Мюнхенге болган. Барын Германияны болгаш Герман Демократтыг Республиканың база Францияның бүгү булуннарындан барган 5 муң кижилер хөөржүдүгеге киришкенер.

Тайбын, Германиянын чангыс-ай чорук болгаш аас-кежиктиг келир үе дээш аныктар бодунуң демиселин моон сонгаар-даа удуз күженишкын-биле үргүлчүдээрлер. Мюллерни өлүргөн болгаш оларнын ооргазынын артынга чыштынып алгаш турган кижилер биске билдингир, ынчангаш олар шыпныг шидилеген чылавастар-даа.

Кажыдал митингизиниң соонда Мюнхениң тайбын дээш анык демиселчилери кара-кызыл алдынчачак туктарын ааа-биле, демократтык аныктарнын Бүгү делегей федерациязынын тугунун ааа-биле, өлүрткен патриоттун мага-бодун Альтаубинг хөөрүнче үдеп чорупканнар. Анаа оон хөөржүдүлгези болган.

(СЭТА).

Эссенге өлүрткен немец патриот Филипп Мюллерни хөөржүткени

БЕРЛИН. АДН агентиледдин медегелин ёзуугар алырга, Эссенге Барын Германияны полициязынга өлүрткен Филипп Мюллерни хөөржүдүшкүнү май 17-де Мюнхенге болган. Барын Германияны болгаш Герман Демократтыг Республиканың база Францияның бүгү булуннарындан барган 5 муң кижилер хөөржүдүгеге киришкенер.

Тайбын, Германиянын чангыс-ай чорук болгаш аас-кежиктиг келир үе дээш аныктар бодунуң демиселин моон сонгаар-даа удуз күженишкын-биле үргүлчүдээрлер. Мюллерни өлүргөн болгаш оларнын ооргазынын артынга чыштынып алгаш турган кижилер биске билдингир, ынчангаш олар шыпныг шидилеген чылавастар-даа.

Кажыдал митингизиниң соонда Мюнхениң тайбын дээш анык демиселчилери кара-кызыл алдынчачак туктарын ааа-биле, демократтык аныктарнын Бүгү делегей федерациязынын тугунун ааа-биле, өлүрткен патриоттун мага-бодун Альтаубинг хөөрүнче үдеп чорупканнар. Анаа оон хөөржүдүлгези болган.

(СЭТА).

СПОРТ

Баскетбол талазы-биле Европаның бирги чери дээш

Майның 18-те Москваның төп «Динамо» стадионунга херээженер командаларының баскетбол талазы-биле Европаның үш дугаар бирги чери дээш маргылдаазы байырлыгы аажыткан.

Ол хүн Чехословакия биле Франциянын командаларынын ужуражышкыны дыка солун болган. Ол командаларынын маргылдаазы кончуг дүрген темпи-биле эрткен. Тилелгени Чехословакиянык баскетболистери чедип алганнар. Олар 62:44 санын ойнап алганнар.

Чехословакия биле Болгариянык командаларынын ужуражышкыны-биле маргылдаа аажыткан. Ол командаларынын маргылдаазы кончуг дүрген темпилиг эрткен. Ужуражышкынынын ниити саны 56:47 болуп, Чехословакиянык командазы тийлээ.

Ол хүн Чехословакия биле Франциянын командаларынын ужуражышкыны дыка солун болган. Ол командаларынын маргылдаазы кончуг дүрген темпи-биле эрткен. Тилелгени Чехословакиянык баскетболистери чедип алганнар. Олар 62:44 санын ойнап алганнар.

Оон соонда Австрия биле Финляндиянык командаларынын ужуражышкыны 40:22 саныг болуп, польша спортсменериниң тилелгези-биле доозулган. Франциянык баскетболистери Румыниянык спортсменерин 45:28 санта уткан. Совет Эвилелиниң командазы 134:4 саны ал, Герман Демократтыг Республиканык командазын уткан. Италиянык спортсменери Венгриянык командазынга аштырган. Оларын ужуражышкыны 58:18 саныг болуп венгр баскетболистериниң тилелгези-биле доозулган.

Оон соонда Австрия биле Финляндиянык командаларынын ужуражышкыны 40:22 саныг болуп, польша спортсменериниң тилелгези-биле доозулган. Франциянык баскетболистери Румыниянык спортсменерин 45:28 санта уткан. Совет Эвилелиниң командазы 134:4 саны ал, Герман Демократтыг Республиканык командазын уткан. Италиянык спортсменери Венгриянык командазынга аштырган. Оларын ужуражышкыны 58:18 саныг болуп венгр баскетболистериниң тилелгези-биле доозулган.

Стадионга оон болганынын соонда-ла Чехословакиянык, Австриянык, Польшаның, Франциянык, СССР-ниң, Венгриянык гимнастериниң ол чурттарынык спортсменериниң тилелгезиниң алдары дээш ойнап турган. Ол күрүнелерниң туктары флагштокка (тук азар чер) көдүрүп үнүп турган.

Совет баскетболистер май 18-те Польшанык спортсменери-биле ужурашкан. Оюнун эгезинде демисел чорту чедиишкыннерлиг болуп турган. Бичалза-даа СССР-нин баскетболистери инициативаны дүргени-биле алганнар. Маргылдаа 64:26 саныг болуп, Совет Эвилелиниң командазынын удуу-биле доозулган.

Италиянык командазы баштайгы хүнге болаарга чедиишкынни ойнаан. Ол команда Австриянык баскетболистерин удуп алган. Саны 50:24 болган.

Совет баскетболистер май 18-те Польшанык спортсменери-биле ужурашкан. Оюнун эгезинде демисел чорту чедиишкыннерлиг болуп турган. Бичалза-даа СССР-нин баскетболистери инициативаны дүргени-биле алганнар. Маргылдаа 64:26 саныг болуп, Совет Эвилелиниң командазынын удуу-биле доозулган.

Италиянык командазы баштайгы хүнге болаарга чедиишкынни ойнаан. Ол команда Австриянык баскетболистерин удуп алган. Саны 50:24 болган.

Ол маргылдааларга Финляндиянык спортсменери ийи дугаар аштырышкына база таварышкан.

(СЭТА).

Харысалгалы редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

«Ваксм XXX чыл ою» КИНОТЕАТРАГА Чайгы сад-фойези май 24-те ажитынар

Хүннүң-не үнер кезээки киносеансыларынын эгелээриниң мурунда документалдыг чуртутер, кино-хроникаларын журналдары үйер. Хөгжүм, таңчы ойнап турар болгаш стол кырынын оюннарынын комнатазы, ном салымын киоскни болгаш буфет ажылдап турар.

Чая-чаа уран-чечен кино фильмнер үргүлчү үнер.

Сеансыларынын эгелээри: кезээкиниң 6 шак 30 минутада, 8 шак 15 минутада болгаш 10 шак 10 минутада.

Дирекция.

ССРЭ-нин улус ажил-агынын катая тургузарынын болгаш хөгжүдериниң 4 дугаар күрүнө чээшкени

1952 чылдың апрель 27-де Лудк хоорайга болган 3 дугаар ойнаашкыны

ТАБЛИЦАЗЫ

Ойнаашкынын моон ааанда облигациялар дугаарлары болгаш сериялар дугаарлары таварышкан:

Сериялар дуг
